

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15005233	IES Agra do Orzán	A Coruña	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Educación plástica, visual e audiovisual	3º ESO	2	70

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	17
4.2. Materiais e recursos didácticos	20
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	20
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	21
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	23
6. Medidas de atención á diversidade	25
7.1. Concreción dos elementos transversais	29
7.2. Actividades complementarias	30
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	31
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	33
9. Outros apartados	34

1. Introducción

1.1.- CENTRO.

SITUACIÓN:

A presente programación correspondente á materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual do curso de 3º da ESO, está realizada de acordo á LOMLOE e lévase a cabo no IES Agra do Orzán, do concello de A Coruña, situado ao suroeste da Ronda de Outeiro, con acceso pola Rúa Alcalde Liaño Flores, pertencente ao distrito postal 15010 de A Coruña, e situado nunha parcela enteiramente dotacional, na que ademais deste instituto, existen: Complexo deportivo municipal Agra I, situado ao suroeste, Escola infantil municipal Agra do Orzán, situada ao sueste, Colexio público Raquel Camacho, situado ao nordeste e Centro municipal do Ágora, situado ao noroeste.

CENTROS ADSCRITOS:

Hai dous centros adscritos ao IES Agra do Orzán, que son o CEIP María Barbeito, e o CEIP Raquel Camacho, ambos do concello de A Coruña, e próximos ao instituto.

ENSINANZAS QUE OFERTA O CENTRO:

Educación Secundaria Obrigatoria.

Bacharelato de Ciencias e Tecnoloxía.

Bacharelato de Humanidades e Ciencias Sociais.

Ciclo Formativo de Grao Superior: Técnico Superior en Ensinanzas e Animación Socio Deportiva.

Ciclo Formativo de Grao Superior: Técnico Superior en Acondicionamento Físico.

CARACTERÍSTICAS SINGULARES:

É un centro que conta cun alumnado moi diverso en canto as súas posibilidades socio-económicas e culturais.

Ao ser un IES conviven dentro do mesmo centro alumnos dende os 12 anos ata os 18 anos, habendo casos que chegan ata os 20 anos por repeticións de cursos.

O número total de alumnado baixou nos últimos anos, sobre todo no Bacharelato, debido á situación socio-económica da zona e a súa migración a outros centros docentes da cidade de A Coruña, tratándose na actualidade de reverter esta situación.

1.2.- ALUMNADO.

POBOACIÓN INMIGRANTE:

De forma habitual no centro cohabitan alumnos e alumnas galegos, da cidade, con outros emigrantes pertencentes a outras nacionalidades, etnias e relixións, pero en xeral é un alumnado que adoitan ter unha boa adaptación no centro.

ALUMNADO CON NEAE NO CURSO ACTUAL:

Practicamente todos os anos, se conta con alumnado con dificultades de aprendizaxe, que necesita reforzos educativos, impartidos polos profesores da citada materia durante as clases e en algunha ocasión polos especialistas de pedagogía terapéutica.

OUTRAS CARACTERÍSTICAS:

O alumnado unha vez rematada a ESO, soe seguir os seus estudos de Bacharelato tanto na modalidade de Ciencias e Tecnoloxía, como na modalidade de Humanidades e Ciencias Sociais, ou en algún caso os de Técnico Superior en Ensinanzas e Animación Socio Deportiva, ou os de Técnico Superior en Acondicionamento Físico no propio centro, ou algúns deles marchan a facer Bacharelato a outros centros, sobre todo os alumnos do Bacharelato de Ciencias e Tecnoloxía, situación que na actualidade se intenta reverter, para que queden no propio centro; outros marchan para facer outros ciclos de formación profesional ou o Bacharelato de Artes.

En xeral o alumnado deste centro adoita ser do barrio onde se ubica o mesmo, salvo o alumnado dos ciclos formativos de grao superior de Técnico Superior en Ensinanzas e Animación Socio Deportiva, ou de Técnico Superior en Acondicionamento Físico, que si veñen doutros barrios de A Coruña.

Algún alumnado polas súas características socio-económicas ten un acceso máis limitado ás tecnoloxías da información e da comunicación, polo que o centro ten que proporcionarlles medios e estratexias para resolver esta situación, tentando abrir a aula de informática, a aula de recursos e os ordenadores que hai na biblioteca, nos tempos de lecer, así como en algúns casos deixándolles un portátil, que devolven ao rematar o curso académico.

1.3.- CONTEXTUALIZACIÓN DE EDUCACIÓN PLÁSTICA, VISUAL E AUDIOVISUAL.

A materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual integra todas as dimensións da imaxe (plástica, fotográfica, cinematográfica e mediática), así como a súa forma, que varía segundo os materiais, as ferramentas e os formatos utilizados. A imaxe, que pode ser bidimensional ou tridimensional, figurativa ou abstracta, fixa ou en movemento, concreta ou virtual, duradeira ou efémera, amósase a partir das diferentes técnicas que foron ampliando os rexistros da creación. Resulta indispensable que o alumnado adquiera os coñecementos, as destrezas e as actitudes que cómpren para analizar as imaxes criticamente, tendo en conta os medios de produción e o tratamento que se fai delas, co fin de cimentar un definido espírito crítico fronte ás diversas manifestacións estéticas; e así como a

comprensión das súas linguaxes, a través da súa posta en práctica na realización de diversas clases de producións. Ademais, dado que a expresión persoal se nutre das achegas que realizaron ao longo da historia, favorece a educación no respecto polo patrimonio cultural e artístico, e a súa posta en valor.

O enfoque eminentemente práctico da materia leva consigo que o alumnado se inicie na produción artística sen necesidade de dominar as técnicas nin os recursos, e que vaia adquirindo estes coñecementos en función das necesidades derivadas da súa propia produción.

Os criterios de avaliación e os contidos da materia articúlanse en catro bloques. O primeiro leva por título "Patrimonio artístico e cultural" e inclúe contidos relativos aos xéneros artísticos e ás manifestacións culturais máis destacadas. O segundo, denominado "Elementos formais da imaxe e da linguaxe visual. A expresión gráfica", abrangue os elementos, principios e conceptos que se poñen en práctica nas distintas manifestacións artísticas e culturais como forma de expresión. O terceiro bloque, "Exposición artística e gráfico-plástica: técnicas e procedementos", comprende tanto as técnicas e os procedementos gráfico-plásticos como as distintas operacións plásticas e os factores e as etapas do proceso creativo. Por último, o bloque "Imaxe e comunicación visual e audiovisual" incorpora os contidos relacionados coas linguaxes, as finalidades, os contextos, as funcións e os formatos da comunicación visual e audiovisual.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Comprender a importancia que tiveron no desenvolvemento do ser humano algúns exemplos seleccionados das distintas manifestacións culturais e artísticas, amosando interese polo patrimonio como parte da propia cultura, para entender como se convierten no testemuño dos valores e das convicións de cada persoa e da sociedade no seu conxunto, e para recoñecer a necesidade da súa protección e da súa conservación.	1	3			3	1-2		1
OBX2 - Explicar as producións plásticas, visuais e audiovisuais propias, comparándoas coas dos seus iguais e con algunhas das que conforman o patrimonio cultural e artístico, xustificando as opinións e tendo en conta o progreso desde a intención ata a realización, para valorar o intercambio, as experiencias compartidas e o diálogo intercultural, así como para superar estereotipos.	1				1-3	1-3		1-3
OBX3 - Analizar diferentes propostas plásticas, visuais e audiovisuais, amosando respecto e desenvolvendo a capacidade de observación e interiorización da experiencia e da satisfacción estética, para enriquecer a cultura artística individual e alimentar o imaxinario propio.	1-2			1	4	1-3		2
OBX4 - Explorar as técnicas, as linguaxes e as intencións de diferentes producións culturais e artísticas, analizando, de forma aberta e respectuosa tanto o proceso como o produto final, a súa recepción e o seu contexto, para descubrir as posibilidades que ofrecen como fonte xeradora de ideas e respostas.	2	3		1-2	3	3		2

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX5 - Realizar producións artísticas individuais ou colectivas con creatividade e imaxinación, seleccionando e aplicando ferramentas, técnicas e soportes en función da intencionalidade, para expresar a visión do mundo, as emocións e os sentimentos propios, así como para mellorar a capacidade de comunicación e desenvolver a reflexión crítica e a autoconfianza.	2				1-3-4	3		3-4
OBX6 - Apropriarse das referencias culturais e artísticas da contorna, identificando as súas singularidades, para enriquecer as creacións propias e desenvolver a identidade persoal, cultural e social.	2			1	3	1		3
OBX7 - Aplicar as técnicas, os recursos e as convencións principais das linguaxes artísticas, incorporando de forma creativa as posibilidades que ofrecen as tecnoloxías, para as integrar e enriquecer o deseño e a realización dun proxecto artístico.	2-3		3	1-5		1-3		4
OBX8 - Compartir producións e manifestacións artísticas, adaptando o proxecto á intención e ás características do público destinatario, para valorar distintas oportunidades de desenvolvemento persoal.	1		2-3	3	3-5		3	4

Descrición:
3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Elementos Visuais	Trata dos elementos da sintaxe visual: A liña, a textura e a cor. Os seus tipos e a súa representación, finalidade e expresividade,	10	10	X		
2	A Composición	Trata dos principios básicos: ordenar e compoñer. Elementos visuais da composición. Espazo compositivo. Equilibrio. Elementos escalares. Elementos dinámicos. Leis compositivas.	15	10	X		
3	Representación de Formas Xeométricas	Construcción de polígonos regulares. Tanxencias e enlaces, óvalos, ovoides e espirais. Estructuras modulares. Relacións métricas: proporción semellanza e escalas.	15	12		X	
4	Espazo e Volume	Sistemas de representación: Sistema diédrico, Sistema axonométrico,	20	14		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	Espazo e Volume	Perspectiva Cabaleira. Sistema cónico. Volume e Espazo.	20	14		X	
5	Imaxe e Comunicación	A comunicación visual. Percepción visual. Imaxe e realidade. Códigos Visuais. Lectura de Imaxes. A publicidade. O deseño gráfico	20	12			X
6	Comunicación Audiovisual	A fotografía. O cómic. O cine . A animación. O son. O vídeo. A televisión e a radio. Novos medios	20	12			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Elementos Visuais	10

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións culturais e artísticas, establecendo conexións entre elas, e incorporalas con creatividade nas producións propias.	Analiza de maneira básica, e guiada, as especificidades das linguaxes de diferentes producións culturais e artísticas, sen chegar a establecer conexións entre elas nin incorporalas creativamente nas producións propias.	PE	70
CA2.4 - Realizar un proxecto gráfico-plástico, con creatividade e de xeito consciente, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando con distintas técnicas visuais na xeración de mensaxes propias, e amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.	Realiza de xeito básico un proxecto gráfico-plástico, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando de xeito básico con distintas técnicas visuais, na xeración de mensaxes propias, amosando algunhas veces iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.		
CA3.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións plásticas e visuais, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Expresa aceptablemente ideas e sentimentos coa liña, a textura e a cor en diferentes producións plásticas, visuais, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, aínda que lle custa desenvolver a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.		
CA3.3 - Utilizar con creatividade referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias, amosando unha visión persoal.	Utiliza de maneira básica referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións plásticas, visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade, e describir as súas particularidades e o seu papel como transmisoras de conceptos, valores e convicións, con interese e respecto, desde unha perspectiva de xénero.	Recoñece de xeito básico factores históricos e sociais das producións plásticas, visuais e audiovisuais máis relevantes do simbolismo, a función e finalidade, describindo particularidades e o papel como transmisoras de valores e convicións, con interese, respecto e dende unha perspectiva de xénero.	TI	30
CA1.5 - Argumentar a satisfacción producida pola recepción da arte en todas as súas formas e vertentes, compartindo con respecto impresións e emocións, e expresar a opinión persoal de forma aberta.	Argumenta de maneira básica o goce producido pola recepción da arte en todas as súas formas e vertentes, e comparte de xeito superficial impresións e emocións, e a súa opinión persoal.		
CA3.1 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes artísticas, así como os seus procesos e resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Recoñece trazos particulares de técnicas á auga para pintar e texturizar (acuarela, tinta, acrílico) e mestura cores e linguaxes artísticas, así como os distintos procesos e resultados función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, buscando e analizando información básica.		
CA3.5 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, procurando as solucións e as estratexias máis adecuadas para as mellorar, e valorando as oportunidades de desenvolvemento persoal que ofrecen.	Expón basicamente procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas sinxelas, individuais ou colectivas, lle custa recoñecer os erros para buscar melloras, e ver a oportunidade de desenvolvemento persoal que ofrecen.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Os xéneros artísticos. - Posibilidades expresivas e comunicativas dos elementos visuais: elementos básicos, forma, cor e textura. - A percepción visual. Introducción aos principios perceptivos, elementos e factores. - Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en dúas dimensións. Técnicas secas e húmidas. O seu uso na arte e as súas características expresivas. - Factores e etapas do proceso creativo. Elección de materiais e técnicas, realización. O esbozo.

UD	Título da UD	Duración
2	A Composición	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Seleccionar e describir propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analizalas con curiosidade e respecto desde unha perspectiva de xénero, e incorporalas á súa cultura persoal e o seu imaxinario propio.	Selecciona e describe de maneira parcial propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analizaas de forma superficial e sen atender plenamente á perspectiva de xénero, e incorpóraas nalgunhas ocasións á súa cultura persoal e o seu imaxinario propio.		
CA1.6 - Explicar a súa pertenza a un contexto cultural concreto, a través da análise dos aspectos formais e dos factores sociais que determinan diversas producións culturais e artísticas actuais.	Explica de maneira básica a súa pertenza a un contexto cultural concreto, a través dunha análise superficial dos aspectos formais e dos factores sociais que determinan diversas producións culturais e artísticas actuais.		
CA2.1 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións culturais e artísticas, establecendo conexións entre elas, e incorporalas con creatividade nas producións propias.	Analiza de maneira básica, e guiada, as especificidades das linguaxes de diferentes producións culturais e artísticas, sen chegar a establecer conexións entre elas nin incorporalas creativamente nas producións propias.	PE	70
CA3.3 - Utilizar con creatividade referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias, amosando unha visión persoal.	Utiliza de maneira básica referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias.		
CA3.4 - Realizar un proxecto artístico, con creatividade e de xeito consciente, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando con distintas técnicas visuais na xeración de mensaxes propias, e amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas de creación gráfico-plástica.	Realiza de xeito básico un proxecto artístico, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando de maneira básica con distintas técnicas visuais na xeración de mensaxes propias, mostrando algunhas veces iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.		
CA1.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións plásticas, visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade, e describir as súas particularidades e o seu papel como transmisoras de conceptos, valores e convicións, con interese e respecto, desde unha perspectiva de xénero.	Recoñece de xeito básico factores históricos e sociais das producións plásticas, visuais e audiovisuais máis relevantes do simbolismo, a función e finalidade, describindo particularidades e o papel como transmisoras de valores e convicións, con interese, respecto e dende unha perspectiva de xénero.		
CA1.5 - Argumentar a satisfacción producida pola recepción da arte en todas as súas formas e vertentes, compartindo con respecto impresións e emocións, e expresar a opinión persoal de forma aberta.	Argumenta de maneira básica o goce producido pola recepción da arte en todas as súas formas e vertentes, e comparte de xeito superficial impresións e emocións, e a súa opinión persoal.	TI	30
CA2.3 - Explicar, de forma razoada, a importancia do proceso que media entre a realidade, o imaxinario e a produción, superando estereotipos e amosando un comportamento respectuoso coa diversidade cultural.	Explica de maneira básica a importancia do proceso que media entre a realidade, o imaxinario e a produción, sen entender plenamente a superación de estereotipos ou a diversidade cultural.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes artísticas, así como os seus procesos e resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Recoñece trazos particulares de técnicas á auga para pintar e texturizar (acuarela, tinta, acrílico) e mestura cores e linguaxes artísticas, así como os distintos procesos e resultados función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, buscando e analizando información básica.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Os xéneros artísticos. - Manifestacións culturais e artísticas clave ao longo da historia, incluídas as contemporáneas e as pertencentes ao patrimonio local: análise dos seus aspectos formais e do seu contexto histórico. Particularidades do patrimonio artístico galego. - As formas xeométricas na arte e na contorna: xeometría na natureza, a arquitectura e o deseño de obxectos cotiáns. - Posibilidades expresivas e comunicativas dos elementos visuais: elementos básicos, forma, cor e textura. - A composición. Conceptos de equilibrio, proporción e ritmo aplicados á organización de formas no plano e no espazo. - Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en dúas dimensións. Técnicas secas e húmidas. O seu uso na arte e as súas características expresivas. - O proceso creativo a través de operacións plásticas: manipular, reproducir, illar, transformar e asociar. - Factores e etapas do proceso creativo. Elección de materiais e técnicas, realización. O esbozo.

UD	Título da UD	Duración
3	Representación de Formas Xeométricas	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Seleccionar e describir propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analízalas con curiosidade e respecto desde unha perspectiva de xénero, e incorporalas á súa cultura persoal e o seu imaxinario propio.	Selecciona e describe de maneira parcial propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analizaas de forma superficial e sen atender plenamente á perspectiva de xénero, e incorpóraas nalgunhas ocasións á súa cultura persoal e o seu imaxinario propio.		
CA2.1 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións culturais e artísticas, establecendo conexións entre elas, e incorporalas con creatividade nas producións propias.	Analiza de maneira básica, e guiada, as especificidades das linguaxes de diferentes producións culturais e artísticas, sen chegar a establecer conexións entre elas nin incorporalas creativamente nas producións propias.	PE	70

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións plásticas e visuais, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Expresa aceptablemente ideas e sentimentos, en diferentes producións plásticas e visuais, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, aínda que lle custa desenvolver a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.		
CA3.3 - Utilizar con creatividade referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias, amosando unha visión persoal.	Utiliza de maneira básica referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias.		
CA3.4 - Realizar un proxecto artístico, con creatividade e de xeito consciente, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando con distintas técnicas visuais na xeración de mensaxes propias, e amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas de creación gráfico-plástica.	Realiza de xeito básico un proxecto artístico, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando de maneira básica con distintas técnicas visuais na xeración de mensaxes propias, mostrando algunhas veces iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.		
CA1.2 - Valorar a importancia da conservación do patrimonio cultural e artístico universal e galego a través do coñecemento e a análise guiada de obras de arte.	Valora de maneira básica a importancia da conservación do patrimonio cultural e artístico a través do coñecemento e unha análise básica guiada de obras de arte.		
CA1.3 - Analizar diversas producións artísticas e culturais, incluídas as propias e as dos seus iguais, desenvolvendo con interese unha ollada estética cara ao mundo e respectando a diversidade das expresións culturais.	Analiza de maneira básica, e xeito guiado, diversas producións artísticas, incluídas as propias e as dos seus iguais, desenvolvendo unha mirada estética cara ao mundo e respectando a diversidade das expresións culturais.		
CA2.3 - Explicar, de forma razoada, a importancia do proceso que media entre a realidade, o imaxinario e a produción, superando estereotipos e amosando un comportamento respectuoso coa diversidade cultural.	Explica de maneira básica a importancia do proceso que media entre a realidade, o imaxinario e a produción, sen entender plenamente a superación de estereotipos ou a diversidade cultural.	TI	30
CA3.1 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes artísticas, así como os seus procesos e resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Recoñece trazos particulares de técnicas á auga para pintar e texturizar (acuarela, tinta, acrílico) e mestura cores e linguaxes artísticas, así como os distintos procesos e resultados función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, buscando e analizando información básica.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Os xéneros artísticos. - Manifestacións culturais e artísticas clave ao longo da historia, incluídas as contemporáneas e as pertencentes ao patrimonio local: análise dos seus aspectos formais e do seu contexto histórico. Particularidades do patrimonio artístico galego. - As formas xeométricas na arte e na contorna: xeometría na natureza, a arquitectura e o deseño de obxectos cotiáns.

Contidos

- Posibilidades expresivas e comunicativas dos elementos visuais: elementos básicos, forma, cor e textura.
- A composición. Conceptos de equilibrio, proporción e ritmo aplicados á organización de formas no plano e no espazo.
- Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en dúas dimensións. Técnicas secas e húmidas. O seu uso na arte e as súas características expresivas.
- Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en tres dimensións. O seu uso na arte e as súas características expresivas.
- O proceso creativo a través de operacións plásticas: manipular, reproducir, illar, transformar e asociar.
- Factores e etapas do proceso creativo. Elección de materiais e técnicas, realización. O esbozo.

UD	Título da UD	Duración
4	Espazo e Volume	14

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Seleccionar e describir propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analízalas con curiosidade e respecto desde unha perspectiva de xénero, e incorporalas á súa cultura persoal e o seu imaxinario propio.	Selecciona e describe de maneira parcial propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analízalas de forma superficial e sen atender plenamente á perspectiva de xénero, e incorpórasas nalgúns ocasións á súa cultura persoal e o seu imaxinario propio.		
CA2.4 - Realizar un proxecto gráfico-plástico, con creatividade e de xeito consciente, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando con distintas técnicas visuais na xeración de mensaxes propias, e amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.	Realiza de xeito básico un proxecto gráfico-plástico, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando de xeito básico con distintas técnicas visuais, na xeración de mensaxes propias, amosando algunhas veces iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.	PE	70
CA3.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións plásticas e visuais, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Expresa aceptablemente ideas e sentimentos, en diferentes producións plásticas, visuais, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, aínda que lle custa desenvolver a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.		
CA4.3 - Utilizar con creatividade referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións audiovisuais propias, amosando unha visión persoal.	Utiliza de maneira básica referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Valorar a importancia da conservación do patrimonio cultural e artístico universal e galego a través do coñecemento e a análise guiada de obras de arte.	Valora de maneira básica a importancia da conservación do patrimonio cultural e artístico a través do coñecemento e unha análise básica guiada de obras de arte.		
CA2.3 - Explicar, de forma razoada, a importancia do proceso que media entre a realidade, o imaxinario e a produción, superando estereotipos e amosando un comportamento respectuoso coa diversidade cultural.	Explica de maneira básica a importancia do proceso que media entre a realidade, o imaxinario e a produción, sen entender plenamente a superación de estereotipos ou a diversidade cultural.		
CA3.5 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, procurando as solucións e as estratexias máis adecuadas para as mellorar, e valorando as oportunidades de desenvolvemento persoal que ofrecen.	Expón basicamente procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas sinxelas, individuais ou colectivas, lle custa recoñecer os erros para buscar melloras, e ver a oportunidade de desenvolvemento persoal que ofrecen.	TI	30
CA4.1 - Analizar de xeito guiado diversas producións visuais e audiovisuais, incluídas as propias e as dos seus iguais, desenvolvendo con interese unha ollada estética cara ao mundo e respectando a diversidade das expresións culturais.	Analiza de maneira básica, de forma guiada, diversas producións visuais e audiovisuais, incluídas as propias e as dos seus iguais, desenvolvendo unha ollada estética cara ao mundo e respectando a diversidade das expresións culturais.		
CA4.5 - Recoñecer os diferentes usos e as funcións das producións e das manifestacións visuais e audiovisuais, e argumentar de forma individual ou colectiva as súas conclusións acerca das oportunidades que poden xerar, cunha actitude aberta e con interese por coñecer a súa importancia na sociedade.	Recoñece de xeito básico os diferentes usos e funcións das producións e manifestacións artísticas, argumentando nalgúns casos as súas conclusións sobre as oportunidades que poden xerar, con actitude aberta e interese por coñecer a súa importancia na sociedade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Os xéneros artísticos. - Manifestacións culturais e artísticas clave ao longo da historia, incluídas as contemporáneas e as pertencentes ao patrimonio local: análise dos seus aspectos formais e do seu contexto histórico. Particularidades do patrimonio artístico galego. - As formas xeométricas na arte e na contorna: xeometría na natureza, a arquitectura e o deseño de obxectos cotiáns. - Posibilidades expresivas e comunicativas dos elementos visuais: elementos básicos, forma, cor e textura. - A composición. Conceptos de equilibrio, proporción e ritmo aplicados á organización de formas no plano e no espazo. - Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en dúas dimensións. Técnicas secas e húmidas. O seu uso na arte e as súas características expresivas. - Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en tres dimensións. O seu uso na arte e as súas características expresivas. - O proceso creativo a través de operacións plásticas: manipular, reproducir, illar, transformar e asociar.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Introducción aos sistemas de representación. Sistema diédrico: vistas. O esbozo isométrico. - Factores e etapas do proceso creativo. Elección de materiais e técnicas, realización. O esbozo. - Imaxes visuais e audiovisuais: lectura e análise.

UD	Título da UD	Duración
5	Imaxe e Comunicación	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Seleccionar e describir propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analízalas con curiosidade e respecto desde unha perspectiva de xénero, e incorporalas á súa cultura persoal e o seu imaxinario propio.	Selecciona e describe de maneira parcial propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analízalas de forma superficial e sen atender plenamente á perspectiva de xénero, e incorpórasas nalgunhas ocasións á súa cultura persoal e o seu imaxinario propio.	PE	70
CA2.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións plásticas e visuais, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Expresa aceptablemente ideas e sentimentos, en diferentes producións plásticas e visuais, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, aínda que lle custa desenvolver a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.		
CA4.2 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes visuais e audiovisuais, así como os seus procesos e resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Recoñece de xeito básico trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes visuais e audiovisuais, as diferentes fases, a análise dos seus compoñentes e características, e os distintos procesos e resultados, función dos diversos contextos e buscando e analizando a información basicamente.		
CA4.4 - Realizar un proxecto audiovisual con creatividade e de xeito consciente, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando con distintas técnicas visuais ou audiovisuais na xeración de mensaxes propias, e amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.	Realiza de xeito básico un proxecto artístico, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando de maneira básica con distintas técnicas visuais ou audiovisuais na xeración de mensaxes propias, mostrando algunhas veces iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.		
CA4.5 - Recoñecer os diferentes usos e as funcións das producións e das manifestacións visuais e audiovisuais, e argumentar de forma individual ou colectiva as súas conclusións acerca das oportunidades que poden xerar, cunha actitude aberta e con interese por coñecer a súa importancia na sociedade.	Recoñece de xeito básico os diferentes usos e funcións das producións e manifestacións visuais e audiovisuais sobre as oportunidades que poden xerar, con actitude aberta e interese por coñecer a súa importancia na sociedade.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións plásticas, visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade, e describir as súas particularidades e o seu papel como transmisoras de conceptos, valores e convicións, con interese e respecto, desde unha perspectiva de xénero.	Recoñece de xeito básico factores históricos e sociais das producións plásticas, visuais e audiovisuais máis relevantes do simbolismo, a función e finalidade, describindo particularidades e o papel como transmisoras de valores e convicións, con interese, respecto e dende unha perspectiva de xénero.		
CA1.5 - Argumentar a satisfacción producida pola recepción da arte en todas as súas formas e vertentes, compartindo con respecto impresións e emocións, e expresar a opinión persoal de forma aberta.	Argumenta de maneira básica o goce producido pola recepción da arte en todas as súas formas e vertentes, e comparte de xeito superficial impresións e emocións, e a súa opinión persoal.		
CA1.6 - Explicar a súa pertenza a un contexto cultural concreto, a través da análise dos aspectos formais e dos factores sociais que determinan diversas producións culturais e artísticas actuais.	Explica de maneira básica a súa pertenza a un contexto cultural concreto, a través dunha análise superficial dos aspectos formais e dos factores sociais que determinan diversas producións culturais e artísticas actuais.	TI	30
CA4.1 - Analizar de xeito guiado diversas producións visuais e audiovisuais, incluídas as propias e as dos seus iguais, desenvolvendo con interese unha ollada estética cara ao mundo e respectando a diversidade das expresións culturais.	Analiza de maneira básica, de forma guiada, diversas producións visuais e audiovisuais, incluídas as propias e as dos seus iguais, desenvolvendo unha ollada estética cara ao mundo e respectando a diversidade das expresións culturais.		
CA4.6 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións audiovisuais, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, buscando as solucións e as estratexias máis adecuadas para melloralas, e valorando as oportunidades de desenvolvemento persoal que ofrecen.	Expón de xeito básico os procesos de elaboración e resultado final de producións audiovisuais, feitas de forma individual ou colectiva, aínda que lle custa recoñecer os erros, buscar solucións e estratexias para melloralas, e non sempre valora as oportunidades de desenvolvemento persoal que ofrecen.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Os xéneros artísticos. - Manifestacións culturais e artísticas clave ao longo da historia, incluídas as contemporáneas e as pertencentes ao patrimonio local: análise dos seus aspectos formais e do seu contexto histórico. Particularidades do patrimonio artístico galego. - A percepción visual. Introducción aos principios perceptivos, elementos e factores. - Imaxes visuais e audiovisuais: lectura e análise. - Técnicas básicas para a realización de producións audiovisuais sinxelas, de xeito individual ou en grupo. Experimentación en contornas virtuais de aprendizaxe.

UD	Título da UD	Duración
6	Comunicación Audiovisual	12

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Seleccionar e describir propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analízalas con curiosidade e respecto desde unha perspectiva de xénero, e incorporalas á súa cultura persoal e o seu imaxinario propio.	Selecciona e describe de maneira parcial propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analízalas de forma superficial e sen atender plenamente á perspectiva de xénero, e incorpóralas nalgúns ocasións á súa cultura persoal e o seu imaxinario propio.	PE	70
CA2.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións plásticas e visuais, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Expresa aceptablemente ideas e sentimentos, en diferentes producións plásticas, visuais e audiovisuais, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, aínda que lle custa desenvolver a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.		
CA4.1 - Analizar de xeito guiado diversas producións visuais e audiovisuais, incluídas as propias e as dos seus iguais, desenvolvendo con interese unha ollada estética cara ao mundo e respectando a diversidade das expresións culturais.	Analiza de maneira básica, de forma guiada, diversas producións visuais e audiovisuais, incluídas as propias e as dos seus iguais, desenvolvendo unha ollada estética cara ao mundo e respectando a diversidade das expresións culturais.		
CA4.3 - Utilizar con creatividade referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións audiovisuais propias, amosando unha visión persoal.	Utiliza de maneira básica referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións audiovisuais propias.		
CA4.4 - Realizar un proxecto audiovisual con creatividade e de xeito consciente, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando con distintas técnicas visuais ou audiovisuais na xeración de mensaxes propias, e amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.	Realiza de xeito básico un proxecto audiovisual, axustándose ao obxectivo proposto, experimentando de maneira básica con distintas técnicas visuais ou audiovisuais na xeración de mensaxes propias, mostrando algunhas veces iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.		
CA4.5 - Recoñecer os diferentes usos e as funcións das producións e das manifestacións visuais e audiovisuais, e argumentar de forma individual ou colectiva as súas conclusións acerca das oportunidades que poden xerar, cunha actitude aberta e con interese por coñecer a súa importancia na sociedade.	Recoñece de xeito básico os diferentes usos e funcións das producións e manifestacións visuais e audiovisuais sobre as oportunidades que poden xerar, con actitude aberta e interese por coñecer a súa importancia na sociedade.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións plásticas, visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade, e describir as súas particularidades e o seu papel como transmisoras de conceptos, valores e convicións, con interese e respecto, desde unha perspectiva de xénero.	Recoñece de xeito básico factores históricos e sociais das producións plásticas, visuais e audiovisuais máis relevantes do simbolismo, a función e finalidade, describindo particularidades e o papel como transmisoras de valores e convicións, con interese, respecto e dende unha perspectiva de xénero.	TI	30
CA1.2 - Valorar a importancia da conservación do patrimonio cultural e artístico universal e galego a través do coñecemento e a análise guiada de obras de arte.	Valora de maneira básica a importancia da conservación do patrimonio cultural e artístico a través do coñecemento e unha análise básica guiada de obras de arte.		
CA1.5 - Argumentar a satisfacción producida pola recepción da arte en todas as súas formas e vertentes, compartindo con respecto impresións e emocións, e expresar a opinión persoal de forma aberta.	Argumenta de maneira básica o goce producido pola recepción da arte en todas as súas formas e vertentes, e comparte de xeito superficial impresións e emocións, e a súa opinión persoal.		
CA4.2 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes visuais e audiovisuais, así como os seus procesos e resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Recoñece de xeito básico trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes visuais e audiovisuais, as diferentes fases, a análise dos seus compoñentes e características, e os distintos procesos e resultados, función dos diversos contextos e buscando e analizando a información basicamente.		
CA4.6 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións audiovisuais, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, buscando as solucións e as estratexias máis adecuadas para melloralas, e valorando as oportunidades de desenvolvemento persoal que ofrecen.	Expón de xeito básico os procesos de elaboración e resultado final de producións audiovisuais, feitas de forma individual ou colectiva, aínda que lle custa recoñecer os erros, buscar solucións e estratexias para melloralas, e non sempre valora as oportunidades de desenvolvemento persoal que ofrecen.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Os xéneros artísticos. - Manifestacións culturais e artísticas clave ao longo da historia, incluídas as contemporáneas e as pertencentes ao patrimonio local: análise dos seus aspectos formais e do seu contexto histórico. Particularidades do patrimonio artístico galego. - Posibilidades expresivas e comunicativas dos elementos visuais: elementos básicos, forma, cor e textura. - Imaxes visuais e audiovisuais: lectura e análise. - Imaxe en movemento. Características, orixe e evolución. O cine e a animación. - Técnicas básicas para a realización de producións audiovisuais sinxelas, de xeito individual ou en grupo. Experimentación en contornas virtuais de aprendizaxe.

4.1. Concrecións metodolóxicas

4.1.1.- ASPECTOS XERAIS:

A educación nesta etapa débese concibir como un proceso construtivo, no que a actitude do profesor e do alumno, permite a aprendizaxe significativa. O alumno convértese no motor do seu propio proceso da aprendizaxe ao modificar o mesmo os seus esquemas de coñecemento. Xunto a el, o profesor exerce o papel de guía, ao poñer en contacto os coñecementos e as experiencias previas do alumno cunha serie de novos contidos para a resolución de diversos problemas e situacións de aprendizaxe de forma motivada, creativa e autónoma, que contribúan á consecución dos obxectivos da materia e das competencias clave e dos obxectivos da etapa.

O proceso de ensino-aprendizaxe debe cumprir os seguintes requisitos:

- Partir da competencia inicial e do nivel de desenvolvemento do alumnado e das súas aprendizaxes previas.
- Ter en conta a diversidade, respectando os ritmos e estilos de aprendizaxe.
- Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización dos seus coñecementos previos e os novos adquiridos para a resolución das situacións de aprendizaxe e da adquisición dos obxectivos da materia e as competencias clave da etapa.
- Potenciar as metodoloxías activas e participativas; combinando o traballo individual e o cooperativo. Posibilitar que os alumnos realicen aprendizaxes significativas por si sos, e participen activamente en prácticas sociais, que se desenvolvan tanto nun contexto educativo formal, a través do currículo, como nos contextos educativos non formais e informais; conceptualizándose como "un saber facer", que se aplique a unha diversidade de contextos educativos, sociais e profesionais.
- Potenciar enfoques orientados á realización de tarefas e á resolución de problemas, que favorezan situacións nas que os alumnos e alumnas deben actualizar os seus coñecementos, para así adquirir tanto os obxectivos da materia como as competencias clave e os obxectivos a adquirir na etapa.
- Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos e alumnas, co fin de que resulten motivadoras, e propiciar o uso habitual das TIC.
- Proporcionar situacións e actividades aos alumnos que lles permitan afianzar o espírito emprendedor, a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido común.

A concepción constructivista da ensinanza permite garantir a funcionalidade da aprendizaxe, desenvolvendo as competencias clave, é dicir, asegurar que o alumno poderá utilizar o aprendido nas circunstancias reais, ben levándoo á práctica, ben utilizándoo como instrumento para lograr novas aprendizaxes.

4.1.2.- PRINCIPIOS E ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS:

O currículo da área de Educación Plástica, Visual e Audiovisual para o curso de 3º da E.S.O., pretende potenciar nos alumnos a capacidade de apreciar no seu contorno visual e audiovisual, tanto na natureza como na creación humana, os valores propios das artes visuais e audiovisuais, e saber expresar as súas ideas, vivencias e sentimentos por medio da linguaxe plástica, visual e audiovisual, así como coa introdución e a utilización das linguaxes técnicas. Para acadar este obxectivo xeral, óptase por articular os contidos, procedementos e actitudes de forma que permitan acadar os obxectivos e as competencias clave, atendendo aos seguintes principios ou criterios:

- O CRITERIO PRÁCTICO E PARTICIPATIVO. Trata de sistematizar e facilitar o traballo individual e en grupo para que a súa organización non reste tempo nin efectividade a cada sesión da clase.
- O CRITERIO DA ACTUALIDADE. A formulación, os contidos, as imaxes e as actividades teñen como referencia preferente o mundo actual e a súa faceta visual, audiovisual e tecnolóxica; aplicada a diversidade de contextos educativos, sociais e profesionais.
- O CRITERIO DA DIFICULTADE. Organizando os saberes básicos para a resolución de situacións de aprendizaxe diversas, de xeito que se comece polos de carácter máis concreto, por ter carácter básico, e preparen para entender os máis abstractos, que esixan unha maior capacidade de comprensión visual e espacial.
- O CRITERIO DO INTERESE. Debe conectar cos intereses e necesidades dos alumnos, proporcionándolles de forma clara e atractiva a finalidade e utilidade das aprendizaxes.
- O CRITERIO DA ORGANIZACIÓN CÍCLICA. Os temas máis complexos estúdanse en varios cursos, seguindo unha gradación no nivel de dificultade, de forma que nos cursos máis baixos se traten en forma de iniciación e se chegue a unha especialización nos últimos cursos desta etapa.
- O CRITERIO DA OPERATIVIDADE. Baséase na idea da imaxe como código comunicativo e queda reflectido ao redor da clásica formulación do "saber ver", "saber interpretar" e "saber facer".

En coherencia co exposto, as estratexias metodolóxicas que orientarán a nosa práctica educativa serán as seguintes:

- METODOLOXÍA ACTIVA. Supón atender a aspectos intimamente relacionados, referidos ao clima de participación e integración do alumnado no proceso de aprendizaxe: Atención activa e participativa nas clases. Indagación e investigación sobre documentos, obras de arte, deseños, etc. Análise de documentos, gráficos, ilustracións, diversos

tipos de obras de arte e distintos tipos de deseños. Realización de traballos propios e resolución de problemas, como desenvolvemento do aprendido, nos que se teña en conta a organización, deseño e creatividade. Aprendizaxe comprensivo e capacidade de síntese. Integración activa dos alumnos na dinámica xeral da aula e na adquisición e configuración das aprendizaxes; así como na participación activa en prácticas sociais, desenvoltas tanto nun contexto educativo formal, non formal e informal; conceptualizándose como "un saber facer", aplicado a unha diversidade de contextos e situacións de aprendizaxe educativas, sociais e profesionais. Participación no deseño e desenvolvemento do proceso de ensino/aprendizaxe.

- **MOTIVACIÓN.** Consideramos fundamental partir dos intereses, necesidades e expectativas dos alumnos. Importante arbitrar dinámicas que fomenten traballo en grupo e interese pola resolución de problemas, que anime á aprendizaxe, ao ver o alumno a súa superación e progresión na materia.

- **ATENCIÓN Á DIVERSIDADE DO ALUMNADO.** A nosa intervención educativa cos alumnos intentará asumir como un principio básicos ter en conta os seus diferentes ritmos de aprendizaxe e capacidades, así como os distintos intereses e motivacións.

- **AVALIACIÓN DO PROCESO EDUCATIVO.** A avaliación analizará todos os aspectos do proceso educativo e permitirá a retroalimentación, a achega de informacións precisas para reestruturar a actividade no seu conxunto.

4.1.3.- ORGANIZACIÓN DOS SABERES BÁSICOS:

Os grandes temas da expresión plástica, visual e audiovisual, organízanse de forma cíclica, correspondendo ao primeiro curso a iniciación e a aprendizaxe dos saberes básicos, e ao terceiro curso unha visión global máis en profundidade.

Os saberes básicos nos cursos 1ºe 3º da E.S.O., na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual se estruturan segundo a LOMLOE, nos bloques seguintes: O primeiro leva por título "Patrimonio artístico e cultural", e inclúe saberes relativos aos xéneros artísticos e ás manifestacións culturais máis destacadas. O segundo, denominado "Elementos formais da imaxe e da linguaxe visual. A expresión gráfica", engloba aqueles elementos, principios e conceptos que se poñen en práctica nas distintas manifestacións artísticas e culturais como forma de expresión. O terceiro bloque, "Expresión artística e gráfico-plástica: técnicas e procedementos", comprende tanto as técnicas e procedementos gráfico-plásticos como as distintas operacións plásticas e os factores e etapas do proceso creativo. Por último, o bloque "Imaxe e comunicación visual e audiovisual" incorpora os saberes relacionados coas linguaxes, os contextos, as funcións e os formatos da comunicación visual e audiovisual. A materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual require situacións de aprendizaxe de acción continua combinada con reflexións, e unha actitude aberta e colaborativa, para que o alumnado desenvolva unha cultura e unha práctica artística persoal e sostible. Estas situacións, que poñen en xogo as diferentes competencias da materia, deben estar vinculadas a contextos próximos ao alumnado, que favorezan a aprendizaxe significativa, que esperten a súa curiosidade e interese pola arte e as súas manifestacións, e permitan desenvolver a súa identidade persoal e a súa autoestima. O deseño das situacións de aprendizaxe debe buscar o desenvolvemento do pensamento diverxente, apoiándose na diversidade das manifestacións culturais e artísticas. As achegas teóricas e os coñecementos culturais han de ser introducidos polo profesorado en relación coas preguntas que expoña cada situación.

4.1.4.- PROCEDIMENTO DIDÁCTICO E SECUENCIACIÓN DO TRABALLO:

A secuencia didáctica de cada unidade, será uniforme e constará cos seguintes elementos:

- **Presentación da unidade didáctica e motivación:** Comezase cun avance dos contidos a tratar, e cun texto motivador e imaxe para atraer a atención do alumno. E tamén un texto e unhas cuestións que pretenden espertar a súa curiosidade e que lle permiten reflexionar sobre o que sabe e o que lle gustaría saber.

- **Desenvolvemento dos contidos ou saberes básicos:** A estrutura das unidades se presenta de forma ordenada, os contidos están expostos con claridade e concisión e se apoian en imaxes e ilustracións para favorecer a comprensión. As diferentes propostas de actividades serven para practicar e asentar os coñecementos adquiridos, para reforzalos ou para amplialos, ben de forma individual ou mediante estruturas de traballo cooperativo.

- **Seccións Finais:**

- **Unha habitación propia:** Esta sección está dedicada á visibilidade do xénero feminino nas artes, sempre protagonizada por unha muller cuxa obra destaca nalgún campo específico tratado na unidade. Se ilustra con imaxes reais da súa produción artística.

- **Noso patrimonio:** Sección na que acercan ao alumnado ás principais producións patrimoniais de todo o mundo, mediante obras de arte pictóricas, arquitectónicas, cinematográficas etc .dos máis destacados representantes de cada ámbito artístico.

- **Procedementos e técnicas:** Mediante exemplos prácticos, poderán traballar os contidos teóricos da unidade de forma amena e atractiva.

- **Actividades Finais:** Esta sección axuda a repasar os contidos da unidade e a poñelos en práctica. Ofrece actividades con distintos graos de dificultade. Ao final inclúese un apartado de metacognición con preguntas que lle permite reflexionar ao alumnado acerca do que aprendeu, onde ten dúbidas e os aspectos nos que lle gustaría profundar.

- **Eu dou unha solución-traballamos en equipo:** Esta dobre sección expón unha situación de aprendizaxe con propostas de actividades interdisciplinares para traballar as competencias clave tanto individualmente como de

forma cooperativa. Na unidade final recolle un proxecto que aglutina todos os aspectos creativos e técnicos tratados ao longo do curso para poñelos en práctica.

- Avaliación: Se materializará nos seguintes tipos de actividades en cada curso e grupo:

- Exposicións orais e contestacións a preguntas formuladas en clase, sobre distintas cuestións teóricas e prácticas relacionadas cos temas e contidos tratados e estudados, para aclarar, argumentar, interiorizar e afianzar conceptos e saberes básicos necesarios para desenvolver os obxectivos da materia.

- Análise de obras artísticas e de deseño: Consistente en buscar, clasificación e análise oral, escrito ou gráfico de imaxes e obras de arte e de deseño, relacionadas cos distintos temas tratados e estudados. Podéndose realizar tamén como traballos individuais ou como tarefas de items.

- Traballos e prácticas feitos individualmente ou en grupo de xeito colaborativo, para exercitar, aclarar e interiorizar as distintas cuestións estudadas e practicadas, así como formuladas a partir dos conceptos ou saberes básicos estudados e nas que en situacións de aprendizaxe concretas se poñerán en xogo todos os recursos para expresarse a través da linguaxe plástica, visual, audiovisual, ou técnica e normativa, así como que potencien e desenvolvan a investigación, a innovación, o espírito crítico e as iniciativas emprendedoras, e que resolvan distintos problemas vinculados co contexto do alumnado.

- Observación do traballo, actitude e participación na aula..

- Probas teóricas escritas e/ou probas prácticas gráfico-plásticas para a cualificación dos criterios de avaliación cos que se adquiriran os obxectivos da materia, cos que se acadarán as competencias clave e os obxectivos da etapa, e a realizar ao final de cada tema.

4.1.5.- METODOLOXÍA DE TRABALLO PARA O ENSINO A DISTANCIA:

No caso que por diversas circunstancias sexa necesario impartir clase a distancia ao alumnado, se establece na presente programación unha metodoloxía, que permita impartir a materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual da ESO, de forma telemática. O procedemento consistirá en utilizar a modo de servizo de mensaxería, para comunicarse co alumnado unha triplo vía, que permita asegurar na medida do posible que lles chega a información, esta será mediante a aplicación informática de Tokappschool, mediante a de Abalar móbil e mediante o correo electrónico corporativo. Para pasarlles arquivos con contidos, apuntamentos, instrucións ou enunciados de prácticas ou situacións de aprendizaxe para que desenvolvan a resolución das mesmas, utilizarase a aula virtual do centro, e dentro dela na área de Plástica, colocarse dentro dunha carpeta correspondente ao seu curso. Para impartir clase, tanto teórica como práctica e para aclarar dúbidas, utilizarase a aplicación facilitada pola Consellería de Educación no curso 2019-2020 denominada "Cisco Webex Meetings", a cal permitirá unha conexión audiovisual co alumnado, posibilitando a utilización do libro de texto dixital, así como os programas: AutoCAD, Coreldraw, Gimp, etc, para explicar os conceptos ao alumnado ou aclararlle as dúbidas que poida ter. A entrega dos traballos realizados polos alumnos se fará ao correo electrónico do profesor de cada curso e grupo, para a súa corrección e avaliación, na data previamente establecida. Os exames sempre que sexa posible trataranse de facer de forma presencial, pero si non fora posible se farán a través da aula virtual, poñéndooos visibles na mesma na hora na que previamente e coa suficiente antelación se lles comunicará, que comezaría o exame, e deberán envalos ao correo electrónico do profesor do curso en cuestión, ben en formato jpeg ou pdf, antes da hora marcada como remate do mesmo, non recolléndose, ningún exame que chegue con posterioridade a esa hora. Valendo en todo o restante o establecido na presente programación.

A) MÉTODO PARA PROVEER O DEREITO Á EDUCACIÓN AO ALUMNADO QUE NON POIDA SEGUIR A ENSINANZA TELEMÁTICA:

Se houbera algún alumno no curso que non tivera ordenador ou non tivera conexión a internet, en primeiro lugar o centro procurará facilitarlle un, así como a conexión a internet, e si se chegara a dar o caso, que algún alumno inda así non tivera ordenador ou conexión a internet, intentarase manter o seu dereito á educación, coordinándose co seu titor para que este lle faga chegar os apuntamentos, os enunciados dos traballos a realizar e lle recolla o mesmo e llo envíe ao profesor da materia para a súa corrección, mediante o contacto do titor cun familiar ou ben polo procedemento que o centro, a AMPA ou o concello determinaran; para a realización dos exames seguirase un procedemento similar, pero establecendo tamén un tempo límite para os mesmos.

B) MÉTODO CO QUE O PROFESORADO ASEGURARÁ O SEGUIMIENTO CONTINUO DO CURSO POLO ALUMNADO, NO ENSINO A DISTANCIA:

No caso do ensino a distancia, o método que o profesorado utilizará para asegurar o seguimento continuo do curso polo alumnado, será dobre: por unha banda durante as vídeo-conferencias realizadas coa aplicación Cisco Webex Meetings, facilitada pola Consellería de Educación, coas que se impartiría teoría e práctica, así como se aclararían dúbidas tanto da teoría como dos traballos a realizar, e que se impartirían o mesmo número de horas por semana, que o alumnado da materia en cuestión, tivera no seu horario, se pasaría lista para ver que alumnos están conectados e cales non o están, así como aqueles que participan, ben contestando preguntas ou plantándooas eles para aclarar dúbidas; e por outra banda mediante a entrega dos traballos propostos en cada tema, enviándooos ao correo electrónico do profesor para a súa corrección, nas datas previamente fixadas, así como coa realización dos exames establecidos, nos días e horas marcadas para cada un deles. No caso de que houbera dalgún alumno que non

teña ordenador ou non teña conexión a internet o procedemento para controlar o seguimento continuo do curso por parte deste alumnado, será mediante a entrega dos traballos e dos exames nas datas prefixadas, así como mediante o contacto do titor cun familiar ou ben polo procedemento que o centro, a AMPA ou o concello determinaran, para entregarlle e recollerlle os apuntes, láminas, traballos e exames.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro de texto: Educación Plástica, Visual e Audiovisual. Graphos B. Eugenio Bargeño Gómez, Mercedes Sánchez Zarco, Miguel Romero Tolosa. Ed. Mac Graw Hill. ISBN: 978-84-486-2619-8.
Libro dixital da Editorial Mac Graw Hill, que se corresponde co libro en papel anteriormente citado e no que aparecen presentacións, conexións a páxinas web e a vídeos, etc ...
Recursos didácticos dixitais da Editorial Mac Graw Hill para as unidades didácticas do citado libro: Presentacións, repasos e mapas conceptuais, reforzos e afondamentos, cuestionarios de autoavaliación, proposicións de actividades e de situacións de aprendizaxe individuais e colaborativas.
Material Didáctico: constituído polo diverso material co que conta a aula de debuxo e o que traia o alumnado, como son: materiais para a aplicación de técnicas gráficas para debuxo líneal e artístico, pintura, modelado, etc; diversos tipos de papel e cartolinas, lapis de grafito, de cores, rotuladores, tintas, ceras, pasteis, acuarelas, témperas, acrílicos etc
Material audiovisual: Computador, canón de proxección e encerado vilela para proxectar sobre el e para debuxar igual que tamén se debuxará sobre o encerado para tiza.
Material de Consulta: formado polo conxunto de libros e cadernos de prácticas que as diversas editoriais subministraron ao centro para as materias de Educación Plástica, Visual e Audiovisual e polos diversos libros de consulta de que dispón a biblioteca do centro.
Carpeta para gardar e ordenar as láminas, traballos propostos e situacións de aprendizaxe, tanto individuais coma colaborativos, realizados tanto na clase como na casa.

As clases normalmente se impartirán na aula de debuxo, pero cando a materia precise a utilización dos ordenadores e de determinados programas informáticos se utilizará reservándoa previamente tanto a aula de informática, como a aula de recursos do centro, inda que tamén realizarán traballos cos ordenadores que teñan nas súas casas.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial proporcionará datos acerca do punto de partida de cada alumno, proporcionando unha primeira fonte de información sobre os contidos ou saberes básicos previos e sobre o grao de adquisición dos obxectivos específicos da materia e das competencias clave, así como das características persoais, que permiten unha atención ás diferenzas e unha metodoloxía adecuada.

DATA PREVISTA DE REALIZACIÓN:

Tras a primeira sesión do curso, utilizada para as presentacións do profesor e dos alumnos, así como da materia, explicándolles de forma breve cuestións relacionadas coa marcha do curso, tales como: material básico necesario, funcionamento do curso, metodoloxía da impartición das unidades didácticas e a súa secuenciación e temporalización, criterios e instrumentos de avaliación e de cualificación, etc. Dedicarase a segunda e a terceira sesión se fora preciso, no curso de 3º da ESO, na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual á realización da avaliación inicial, tanto da parte teórica de observación de contidos e actitudes, como da parte práctica de observación de destrezas e habilidades. Para establecer así o grao de adquisición dos obxectivos específicos da materia e das competencias clave que ten o alumnado.

DESCRIPCIÓN DO TIPO DE PROBA:

A proba a realizar polo alumnado no curso de 3º da ESO, na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, terá dúas partes: unha teórica na que mediante preguntas cortas se sondarán os contidos e actitudes dos distintos temas da materia, as veces tamén respostas a preguntas cortas, expostas sobre as imaxes e cuestións facilitadas na proba e de desenvolvemento eminentemente práctico; e unha segunda parte práctica, para sondar as destrezas e habilidades tamén establecidas para o curso en cuestión. Mostrando entre ambas o nivel de adquisición dos obxectivos específicos da materia e o grao de adquisición de competencias clave acadadas.

MECANISMO PARA INFORMAR ÁS FAMILIAS:

Poderá ser de dous tipos, a través do titor tras a información facilitada ao mesmo durante a xunta de avaliación inicial realizada no centro, para cada curso, normalmente dentro da primeira quincena do mes de outubro; ou ben persoalmente polo propio profesor desta materia, directamente aos pais dos alumnos cando estes así llo soliciten ao titor.

CONSECUENCIAS DOS RESULTADOS DAS PROBAS:

Os resultados das probas utilizaranse para ver o nivel do grupo en xeral, e dos alumnos en particular nos distintos temas, ver tamén en que cuestións se deberá incidir máis ao longo do curso, por haber un nivel inferior ao desexable, así como decidir en que casos os alumnos precisarán medidas de atención á diversidade, de tipo apoio ou reforzo ou de afondamento e ampliación, ou incluso de adaptacións curriculares significativas; todo ao obxecto de poder colocar ao alumnado nas mellores condicións, para acadar os obxectivos específicos da materia co que contribuirá a acadar as competencias clave e obxectivos da etapa marcados na programación e establecidas polo currículo para acadar a etapa de ensino secundario obrigatorio o perfil de saída do alumnado.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	10	15	15	20	20	20	100
Proba escrita	70	70	70	70	70	70	70
Táboa de indicadores	30	30	30	30	30	30	30

Criterios de cualificación:

PERIODICIDADE COA QUE SE FARÁN PROBAS ESCRITAS E GRÁFICAS:

No curso de 3º da ESO na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, se realizarán cada unidade didáctica ou como máximo e excepcionalmente cada dúas unidades didácticas, e sempre dúas mínimo por avaliación. Normalmente se confeccionará en cada proba, dúas partes, unha teórica de unhas 10 ou 20 preguntas curtas, para avaliar contidos e actitudes e outra práctica duns 3, 4 ou 5 exercicios para avaliar as destrezas, capacidades e obxectivos específicos, que se relacionan coas competencias clave mediante os descritores operativos. Algunhas veces tamén se poderán facer probas únicas que engloben cuestións teóricas e prácticas, así como de análise, creación e emprendemento.

COMO SE CUALIFICAN AS PROBAS, TRABALLOS INDIVIDUAIS E COLECTIVOS E OBSERVACIÓN DO TRABALLO NA AULA:

Feita a correspondente avaliación ao alumnado da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, no curso de 3º da E.S.O.; seguindo os criterios de avaliación, para avaliar os obxectivos específicos e o seu grao de consecución, para cada unidade didáctica do curso, e traducida esta avaliación a unha puntuación numérica, que para cada criterio de avaliación se ponderará do seguinte xeito: a media das notas obtidas mediante os instrumentos de avaliación establecidos (táboa de indicadores, prácticas, láminas, traballos e proxectos e situacións de aprendizaxe tanto individuais como cooperativas) valerán o 50% da nota do criterio de avaliación correspondente, e a nota obtida nos exames teóricos e prácticos para este criterio de avaliación, supoñerá o 50% (25% para exame teórico e 25% para exame práctico) do criterio de avaliación en cuestión, tendo en conta que cando un criterio de avaliación non se avalía en ningún exame dos citados, a nota do mesmo será o 100% da correspondente a media das notas obtidas mediante os instrumentos de avaliación establecidos, e cando so se avalíe este criterio de avaliación nun dos exames citados (teoría ou práctica) a ponderación será o 25% para a nota do exame en cuestión e o restante 75% para a nota media das notas obtidas mediante os instrumentos de avaliación establecidos. Logo procederase á obtención da nota de cada unidade didáctica do curso, aplicando o seguinte proceso que previamente expoñerase e explicarse ao alumnado ao principio de cada avaliación e que consistirá na obtención da media ponderada das notas obtidas para cada criterio de avaliación, multiplicado pola porcentaxe establecida na programación para cada un deles.

ASPECTOS RELATIVOS Á PARTICIPACIÓN, TRABALLO E ACTITUDE EN CLASE DO ALUMNADO, ASÍ COMO PRESENTACIÓN DOS TRABALLOS NAS DATAS LÍMITES MARCADAS, DURANTE O DESENVOLVEMENTO DAS UNIDADES DIDÁCTICAS NA ESO:

- Atención en clase tanto as explicacións do profesor, como as intervencións dos seus compañeiros.
- Participación activa nos análises, coloquios e preguntas expostas en clase.
- Actitude activa en clase e pregunta as dúbidas que ten, mostrando afán de superación.
- Traballa e aproveita o tempo na clase, durante a realización dos traballos individuais e en grupo.
- Presenta os traballos feitos durante a unidade didáctica, dentro das datas límite marcadas.

Todos estes aspectos serán observados de xeito continuado e permanente polo profesor en cada curso, ao longo das unidades didácticas, todo isto será debidamente explicado ao alumnado, ao inicio de cada avaliación do curso, para que o teñan sempre presente e o cumbran.

COMO SE CALCULA A CUALIFICACIÓN DE CADA UNHA DAS AVALIACIÓNS:

A cualificación de cada unha das tres avaliacións do curso se calculará da seguinte forma: como en cada unha das avaliacións haberá dúas unidades didácticas e cada unha delas terá unha nota final, calculada en función dos pesos dos seus criterios de avaliación, a nota da avaliación se calculará tomando os pesos específicos de cada unidade didáctica no curso e obtendo a media ponderada das notas de cada unidade didáctica, pero tomando a repercusión dos pesos de cada unha delas dentro do 100% da avaliación e calculando o peso que as mesmas teñen na avaliación, considerando a eses efectos a suma dos pesos das dúas como o 100% da avaliación e ponderando a nota de cada unidade didáctica da avaliación co peso calculado dentro da avaliación para cada unidade didáctica. Tendo en conta que para a determinación de todas estas notas, se traballará por redondeo, coa excepción do tramo comprendido entre o 4 e o 5 que se traballará por truncamento; debendo por tanto para aprobar chegar matematicamente ao 5. Todo isto aplicarase, sempre e cando presenten todos os traballos propostos na avaliación; tamén se deberá cumprir que as notas de cada unidade didáctica, sexan iguais ou superiores a 3 puntos. As notas dos distintos criterios de avaliación, obtidos a través dos instrumentos de avaliación utilizados, puntuaranse de 1 a 10 puntos.

No caso de que un alumno da ESO non se presente aos exames realizados na avaliación, na data establecida, sen xustificante documental, este non terá opción a repetición do exame.

COMO SE CALCULA A CUALIFICACIÓN FINAL DE CURSO:

A cualificación final de curso para aquel alumnado que cumpra as seguintes condicións:

- Que non teña ningún traballo individual ou colectivo do curso sen entregar.
- Que non teña máis dunha avaliación suspensa e con nota non inferior a 3.
- Que a aplicación da ponderación das notas das unidades didácticas do curso lle de como mínimo un 5.

Se calculará obtendo a media ponderada de todas as unidades didácticas do curso, segundo se establece na citada ponderación da presente programación.

ALUMNADO QUE DEBERÁ REALIZAR A AVALIACIÓN GLOBAL FINAL:

O alumnado que deberá realizar as probas da avaliación final, será aquel que incumpra calquera das seguintes tres condicións:

- Que teña algún traballo individual ou colectivo do curso sen entregar.
- Que teña máis dunha avaliación suspensa; ou ben que tendo só unha avaliación suspensa sexa cunha nota inferior a 3 puntos.
- Que tendo só unha avaliación suspensa e con nota superior a 3 puntos, a nota media ponderada das notas das unidades didácticas do curso, non chegue a 5 puntos.

DESCRIPCIÓN DO TIPO DE PROBA DA AVALIACIÓN GLOBAL FINAL:

A proba correspondente á avaliación global final, consistirá nun exame que constará de:

- Unha parte teórica consistente nunhas 20 preguntas curtas, que cualifiquen saberes básicos e distintos criterios de avaliación correspondentes a todas as unidades didácticas do curso, así como obxectivos específicos da materia, relacionados coas competencias clave do perfil de saída mediante os descritores operativos e tamén cos obxectivos da etapa. Puntuando sobre 10 puntos a totalidade desta parte.
- Unha parte práctica con 4 ou 5 exercicios relacionados coas unidades didácticas, na que o alumnado poda demostrar a súa capacidade de análise, de crítica, de creatividade, de iniciativa persoal, do dominio das técnicas gráfico-plásticas e do dominio da linguaxe xeométrica, así como a orde na realización dos exercicios; e que se corresponderán con distintos criterios de avaliación, correspondentes a todas as unidades didácticas do curso, así como con obxectivos específicos da materia, relacionados coas competencias clave do perfil de saída mediante os descritores operativos e tamén cos obxectivos da etapa. Puntuando sobre 10 puntos a totalidade desta parte.

A nota final correspondente a estas probas na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual no 3º da ESO, obterase como redondeo (salvo no tramo do 4 ao 5 que se fará por truncamento), da media ponderada seguinte: o 40% da nota lle corresponde a proba teórica e o 60% restante lle corresponderá a parte práctica, sempre e cando en cada unha delas por separado, se consiga un mínimo de 3 puntos.

Nalgunha ocasión tamén se poderá optar por unha única proba, que englobe preguntas tanto teóricas como prácticas, similares ás das probas citadas anteriormente. Puntuando neste caso a totalidade desta proba sobre 10 puntos. Para o aprobado o alumno deberá chegar aos 5 puntos.

No período de tempo que vai dende a data na que se aprobe a 3ª avaliación ata a data do exame final global, o alumnado que teña a materia suspensa, deberá preparar a citada proba.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN QUE SE TERÁN EN CONTA NESTA AVALIACIÓN GLOBAL FINAL:

Os criterios de avaliación que se usarán para a proba da avaliación global final, comprenderán a todos os vistos no curso, aínda que de cara á realización das probas, farase unha selección dos mesmos, procurando escoller nas mesmas, os máis importantes ou destacados, correspondentes aos obxectivos específicos da materia, sobre todo na parte práctica, xa que a avaliación de absolutamente todos os do curso, supoñería unha proba esaxeradamente longa e esgotadora.

DATA PARA A REALIZACIÓN DA PROBA GLOBAL FINAL:

Como a 3ª avaliación parcial debe coincidir no tempo coa avaliación final, ambas deberán realizarse unha vez rematas as clases para os alumnos, aqueles alumnos que teñan que presentarse á proba da avaliación global final, por non cumprir os requisitos antes mencionados, deberán realizala antes da citada data de fin de curso.

Criterios de recuperación:

MECANISMO PARA RECUPERAR UNHA PROBA NON SUPERADA:

Non se establece un mecanismo para recuperar unha proba concreta non superada, xa que como hay máis elementos de avaliación en cada unidade didáctica, non implica suspender unha actividade ou proba, que non se podan adquirir os contidos, destrezas e criterios de avaliación así como os obxectivos da unidade didáctica.

MECANISMO PARA RECUPERAR UNHA AVALIACIÓN SUSPENSA:

Para cada avaliación se disporá unha recuperación, na metade da avaliación seguinte, salvo na terceira, que se fará ao final do curso, que consistirán en: realizar todos os traballo non feitos ou suspensos das actividades das dúas unidades, que forman parte dos instrumentos da avaliación dos criterios de avaliación de cada unidade da avaliación a recuperar, imprescindibles facelos para a recuperación, (facéndose fincapé na obrigatoriedade de cumprir esto); e logo se fará unha proba calificándose os distintos criterios de avaliación que ou non recollen as actividades ou que recolléndoo prefíranse avaliar na proba, aplicándolles neste caso o peso do criterio de avaliación, á nota obtida coa cualificación destes, segundo o apartado anterior. A nota da recuperación se obterá co mesmo procedemento descrito para obter a nota inicial da avaliación, obtendo primeiro a nota da recuperación das unidades desa avaliación a recuperar, tamén igual que durante a avaliación. Considerándose a avaliación recuperada si se chega aos 5 puntos, seguindo o calculo explicado.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Este próximo curso 2023-2024, a recuperación de materias pendentes do curso pasado, deberá realizarse tendo en conta o establecido na LOMLOE e na programación establecida en base a mesma no curso 2022-2023, xa que era a lei e programación que estaban en vigor no momento no que este alumnado cursou a materia.

MECANISMOS PARA O SEGUIMENTO:

Co obxecto de facilitar ao alumnado de 4º da ESO, que teña a materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, pendente do 3º curso da ESO, a súa superación, e para organizar as actividades que permitan facerlle un seguimento, así como a recuperación e a avaliación das mesmas, establécense dous procedementos que non son mutuamente excluíntes.

PROCEDEMENTO DE SUPERACIÓN CONTINUADO:

Consistirá nun seguimento parcial e continuado do alumno que a teña pendente, no proceso de aprendizaxe e superación, da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, correspondente ao curso de 3º da ESO. En base aos criterios de avaliación establecidos nas distintas unidades didácticas, para a consecución dos obxectivos específicos da materia a acadar; aos contidos impartidos, e a seu grao mínimo de consecución dos criterios de avaliación establecidos para eles, na correspondente programación do curso pasado, para o desenvolvemento da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual no curso de 3º da ESO; así como a secuenciación e temporalización das materias especificadas por avaliacións nas mesmas, correspondentes á programación do curso pasado, que foi cando se lle impartiu esta materia aos alumnos citados; márcanse igualmente tres bloques parciais correspondentes cada un deles, con cada avaliación do curso; e establécense para cada bloque o seguinte plan de traballo:

- Exercicios prácticos: proposición ao comezo do curso ou de cada bloque por parte do profesor xefe do departamento de debuxo, no que existan alumnos coas materias pendentes, dunha serie de exercicios prácticos, propostos xa no ano anterior, para a súa realización por parte do alumnado na casa. Debendo realizar este unha entrega da metade dos mesmos no medio da avaliación e da outra metade, ao finalizar esta, (marcándose datas de entrega específicas en cada caso). Se establecerá un recreo, un ou dous días á semana (a determinar co alumnado, segundo as súas necesidades o número de alumnos pendentes e do tempo dispoñible), na aula de debuxo, para clases de recuperación, aclaración de dúbidas teóricas e prácticas e para facer un seguimento do traballo dos alumnos, para que o entreguen nas datas fixadas; sendo a asistencia a aula de debuxo, nos citados recreos obrigatoria.

- Proba teórico-práctica: coincidindo sensiblemente co final da avaliación, realizarase unha proba por bloque, dividida en dúas partes: a primeira teórica na que se poñerán preguntas curtas conceptuais e actitudinais sobre a materia abarcada, e onde o alumno poida demostrar o seu grao de aprendizaxe conceptual e actitudinal; e a segunda práctica, na que se poñerán exercicios prácticos do estilo dos realizados nos traballos feitos en cada bloque, onde o alumno poida demostrar a súa capacidade de análise, crítica, creatividade, dominio das técnicas gráfico-plásticas e dominio das linguaxes xeométricas, así como a orde na realización dos traballos. Ambas probas estarán orientadas a comprobación de si o alumnado vai adquirindo e superando tanto os criterios de avaliación correspondentes ás unidades didácticas do bloque, así como os obxectivos específicos e as competencias clave.

PROCEDIMENTO DE SUPERACIÓN EN PROBA GLOBAL FINAL:

Realizaranse unha proba global final para a materia pendente de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, correspondente ao curso de 3º da ESO, celebrándose antes da correspondente xunta de avaliación final do curso, e á que poderán presentarse os alumnos que teñan esta materia pendente, así como os que non conseguiran superar a materia pendente, polo procedemento descrito anteriormente.

COMO SE AVALÍA E COMO SE CALCULA A CUALIFICACIÓN FINAL:

Para a superación da materia pendente polo "procedemento de superación continuado" antes descrito, é necesario entregar todos os traballos prácticos propostos para cada bloque; así como presentarse ás probas teórico-prácticas de todos os bloques.

A puntuación de cada bloque obterase do seguinte xeito:

Na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual de 3º curso da ESO:

- Un 40% da cualificación obterase da media aritmética, correspondente aos exercicios prácticos feitos e entregados durante o período de desenvolvemento do bloque correspondente, sendo cada traballo do mesmo, puntuado de xeito individual e que se valorarán para superar os criterios de avaliación das distintas unidades didácticas.

- Un 60% da cualificación corresponderá á proba teórico-práctica, valorándose nun 20% a parte teórica de coñecementos conceptuais e actitudinais, e nun 40% a parte práctica de valoración de procedementos, destrezas, habilidades e capacidades .e que tamén valorarán a superación dos criterios de avaliación establecidos nas unidades didácticas.

A nota final da materia pendente de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, por este procedemento, obterase por redondeo (salvo no intervalo do 4 ao 5 que se obterá por truncamento) da media ponderada das notas obtidas nos criterios de avaliación de cada unidade didáctica do bloque; sempre e cando en cada un deles, por separado, non se teña unha nota inferior a 3 puntos. A obtención da nota parcial orientativa de cada bloque se obterá, tomando os pesos específicos de cada unidade didáctica no curso e obtendo a media ponderada das notas de cada unidade didáctica, pero tomando a repercusión dos pesos de cada unha delas dentro do 100% do bloque e ponderando a nota de cada unidade didáctica do bloque co peso calculado dentro do bloque para cada unidade didáctica.

Para a superación da materia pendente polo "procedemento de superación en proba global final" os exames constarán de:

- Unha parte teórica consistente nunhas 20 preguntas curtas, que comprendan contidos de todas as unidades didácticas ou temas da programación do curso, nas que se avaliarán contidos e actitudes, relacionados cos criterios de avaliación das unidades didácticas para a adquisición dos obxectivos específicos e das competencias clave. Puntuando sobre 10 puntos a totalidade desta parte.

- Unha parte práctica con 4 ou 5 exercicios relacionados con varias unidades didácticas ou temas, na que o alumnado poda demostrar a súa capacidade de análise, de crítica, de creatividade, de iniciativa persoal, do dominio das técnicas gráfico-plásticas e do dominio da linguaxe xeométrica, así como a orde na realización dos exercicios; relacionados tamén cos criterios de avaliación para a adquisición dos obxectivos específicos e das competencias. Puntuando sobre 10 puntos a totalidade de esta segunda parte tamén.

A nota final correspondente a estas probas na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual no curso de 3º da ESO, obterase como redondeo (salvo no tramo do 4 ao 5 que se fará por truncamento), da media ponderada seguinte: o 40% da nota lle corresponde a análise dos criterios de avaliación das unidades didácticas recollidos na proba teórica e o 60% restante lle corresponderá aos criterios de avaliación analizados na parte práctica, sempre e cando en cada unha delas por separado, se consiga un mínimo de 3 puntos.

Nalgunha ocasión tamén se poderá optar por unha única proba, que englobe preguntas tanto teóricas como prácticas, similares ás das probas citadas anteriormente. Puntuando neste caso a totalidade desta proba sobre 10 puntos. Para o aprobado o alumno deberá chegar aos 5 puntos.

6. Medidas de atención á diversidade

Para o alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria, na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, no curso de 3º de ESO, por presentar necesidades educativas especiais, por dificultades específicas de aprendizaxe, trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), polas súas altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar, estableceranse os mecanismos de reforzo, que deberán poñerse en práctica tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe e as medidas que poderán ser tanto ordinarias como extraordinarias e a súa vez dentro destas dúas, tanto organizativas como curriculares, serán as necesarias, para que poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e competencias establecidas en cada etapa para todo o alumnado.

6.1.- MEDIDAS ORDINARIAS:

6.1.1.-ORGANIZATIVAS:

Adecuación para algún alumno/a ou grupo da estrutura organizativa do centro e/ou da aula:

- TEMPOS DIFERENCIADOS, HORARIOS ESPECÍFICOS: Nos casos dos alumnos que precisen un reforzo educativo, na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual de 3º da ESO, o profesor de cada curso e grupo, na aula de debuxo e nas propias horas de clase, cando os alumnos estean a realizar de xeito individual as súas prácticas, poderá atender de forma individualizada aqueles alumnos que polas súas características o precisen, mediante: explicacións individualizadas, axuda e directrices personalizadas para facer as actividades propostas, etc.

- ESPAZOS DIFERENCIADOS: En xeral as clases de Educación Plástica, Visual e Audiovisual de 3º de ESO, se impartirán na aula de debuxo, dado a conveniencia de utilización do seu mobiliario e material e recursos didácticos específicos cos que a mesma conta. Dentro da propia clase de debuxo, aínda que o reducido tamaño da mesma non o favorecen, intentarase facer agrupamentos específicos para determinados traballos en grupo, así como algún agrupamento ou emparellamento de alumnos para a posta en práctica do sistema de titoría e axuda entre iguais. Nas ocasións que se precisen, tamén se usarán as aulas de informática, para a realización de prácticas e traballos cos ordenadores, nestes casos tamén se procurará a utilización do sistema citado de titoría e axuda entre iguais. A participación nas actividades extraescolares (visitas a museos e exposicións) favorece especialmente tamén a aprendizaxe do alumnado con NEAE en espazos diferentes á aula ordinaria ou específica, polo cal a súa participación nestas saídas é un obxectivo que se debe promover.

- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS DIFERENCIADOS: A atención á diversidade contéplase tamén na estruturación dos materiais utilizados. Nos libros de texto, así como nos recursos existentes no seu complemento dixital, dispónse de materiais segundo as metas a acadar e as propostas de traballos de creación. Ademais, prestaranse a unha diferenza de concepción, de realización e de acabado de xeito que todos os alumnos, individualmente ou en grupo, poidan servirse dos coñecementos adquiridos, como o seu medio de expresión plástica. Por outra banda, o uso dos materiais de reforzo ou ampliación, de que tamén se dispón nos recursos didácticos do libro dixital, permiten igualmente atender á diversidade. O libro e os recursos dixitais que complementan a este, así como as prácticas propostas polo profesor, para a materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, no curso de 3º da ESO, proporcionan unha variedade de materiais, dos que imos destacar as "Fichas de traballo de consolidación" que: reforzan contidos previos, exercitan algún aspecto de especial dificultade ou afianzan algúns conceptos ou procedementos básicos; e as "Fichas de traballo de afondamento", que permiten afondar nos contidos das unidades, a aqueles alumnos con máis capacidade ou con máis inquietude. Así a utilización de materiais didácticos complementarios permite axustar o proceso de ensino-aprendizaxe ás diferenzas individuais dos alumnos. De forma xeral, este tipo de material persegue o seguinte:

- Consolidar contidos ou saberes básicos, cuxa adquisición por parte dos alumnos e alumnas supón unha maior dificultade.

- Ampliar e profundar en temas de especial relevancia para o desenvolvemento da área, e dos obxectivos da materia e das competencia clave e obxectivos da etapa.

- Practicar habilidades instrumentais ligadas aos contidos e aos obxectivos de cada área.

- Practicar habilidades que fomenten o espírito crítico, así como o sentido de iniciativa, innovación, investigación e o espírito emprendedor.

- Enriquecer o coñecemento daqueles temas ou aspectos sobre os que os alumnos mostran curiosidade e interese, e orientalos e mobilizalos para a resolución de situacións de aprendizaxe concretas e vinculadas coa vida cotiá.

Todo iso coa finalidade do logro dos obxectivos da materia e da adquisición das competencias clave e dos obxectivos da etapa.

- REFORZO EDUCATIVO E/OU APOIO DE PROFESORADO NA AULA: A realización tanto do reforzo educativo como do apoio educativo, na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, debería facerse como se indica nos apartados precedentes. Penso que só sería necesaria a utilización dun profesor de apoio ou reforzo a maiores na aula de debuxo, en casos moi específicos de alumnados con serios problemas de comprensión ou de socialización, tales

como alumnos con Autismo, ou con Asperxer ou TDAH moi severos, contando coa opinión do departamento de orientación.

6.1.2.-CURRICULARES:

- ADAPTACIÓNS METODOLÓXICAS PARA ALGÚN ALUMNO/GRUPO COMO, TRABALLO COLABORATIVO EN GRUPOS HETEROXÉNEOS, TITORÍA ENTRE IGUAIS, ETC: A área de Educación Plástica, Visual e Audiovisual na ESO, contempla aqueles contidos e obxectivos da materia, nos que os alumnos mostran un nivel menos homoxéneo. Tal é o caso da comprensión dalgúns aspectos que esixen un alto nivel de comprensión espacial ou un nivel de execución moi especializado. Diversificarase a información conceptual para que cada grupo de alumnos, segundo o criterio do profesor, poida comprender os contidos dun xeito máis sinxelo e adecuado, e desenvolvan os obxectivos da materia dun xeito flexible, utilizando situacións de aprendizaxe variadas, completas e flexibles que lles permitan a comprensión dos contidos e o desenvolvemento dos obxectivos da materia, así como a percepción do éxito do alumnado nas mesmas. Tendo en conta que non todos os alumnos adquiren ao mesmo tempo e coa mesma intensidade os contidos e os obxectivos tratados, deberase asegurar un nivel mínimo para todos os alumnos ao final da etapa, que consistirá no perfil de saída da Ensinanza Secundaria Obrigatoria, presentando oportunidades para recuperar o non adquirido no seu momento. Asumiranse as diferenzas no interior do grupo e propoñeranse exercicios de diversa dificultade, e situacións de aprendizaxe flexibles, distinguíndose os exercicios que se consideran realizables pola maioría de alumnos.

A metodoloxía e as estratexias didácticas concretas que se aplicarán na aula, por tanto contemplarán a diversidade dos alumnos. Ditas estratexias afectarán fundamentalmente á ensinanza dos conceptos ou saberes básicos e aos diferentes niveis de execución e dificultade na proposta de actividades e situacións de aprendizaxe para a adquisición dos obxectivos da materia e a súa contribución para adquisición das competencias clave e obxectivos, do perfil de saída da etapa por parte do alumnado.

- En canto á ensinanza de contidos ou saberes básicos, realizarase a partir das imaxes concretas e a través de experiencias sinxelas e análise que se poden ter na aula. Permite, por tanto, respectar as diferenzas individuais por medio da elección do proceso didáctico que se acomode a cada alumno.

- En canto ás formas de expresión realizadas a través das propostas de actividades en situacións de aprendizaxe concretas para o desenvolvemento dos obxectivos da materia, ábrese toda unha gama de posibilidades onde se estimula especialmente a imaxinación, a creatividade e o gozo estético, que fagan natural a comunicación.

En xeral pódese dicir que as formas didácticas intentarán ter en conta o punto de partida de cada alumno, as súas dificultades específicas e as súas necesidades de comunicación.

Por outra banda, e tendo en conta na metodoloxía as formas de agrupamento; a organización de grupos de traballo flexibles no seo do grupo básico permite:

- Que os alumnos poidan situarse en distintas tarefas.

- Propor actividades de reforzo ou afondamento segundo as necesidades de cada grupo.

- Adaptar o ritmo de introdución de novos contidos e actividades.

O traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, é a metodoloxía seguida na clase, cando estase a dar os contidos, se fan análises de obras de arte e se ven os recursos dixitais do libro dixital do curso. Así como se propoñen traballos en grupo, tratando na medida do posible, que ao longo do curso todos traballen con todos. Non obstante cando se manden traballos en grupo para casa, procurarase que os alumnos vivan máis ben preto uns dos outros, para facilitarlles as reunións.

Se realizarán tamén sempre que se considere necesario e convinte e o carácter do alumnado o permita a utilización da técnica de titorías entre iguais, de cara a que o alumnado que teña unha especial capacidade, visión espacial ou destreza na utilización dos conceptos, recursos plásticos, visuais, audiovisuais, xeométricos, técnicos ou informáticos, poda axudar a outro alumnado con máis problemas e dificultades.

- ADAPTACIÓNS DOS TEMPOS E/OU INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN PARA ALGÚN ALUMNO/A: No curso de 3º da ESO na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, nos que se detecten casos de alumnos con dificultades de diversa índole: problemas de comprensión, problemas de psicomotricidade fina, trastornos de déficit de atención e hiperactividade, problemas de falta de visión espacial, etc. si se considera convinte e necesario, se adaptarán tanto as probas teóricas como sobre todo as prácticas, a realizar para avalialos, intentando que sexan o máis sinxelas de interpretar. Tamén se intentará adaptar os tempos de realización das mesmas, procurando aumentar os tempos de execución das probas, para o que se intentará sempre que sexa posible facer estas de xeito que se podan iniciar durante un recreo, por coincidir antes da hora elixida para facer as probas, ou ben continuar ao longo dun recreo por coincidir despois da clase elixida para facelas, ou incluso se fora necesario que continúen máis tempo facendo o exame en parte da hora seguinte de clase, noutra aula; ou ben tamén se fose necesario, reducindo a materia a avaliar.

- PROGRAMAS DE REFORZO PARA O ALUMNADO QUE TIVO PROMOCIÓN SEN SUPERAR TODAS AS MATERIAS: No caso dos alumnos que promocionen de curso, pero que leven pendente a materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, tanto de 1º, como de 3º da ESO, seguirán o "Programa de Superación Continuado de Materias Pendentes", especificado no apartado "Recuperación e Avaliación de Pendentes"; podendo tamén de non superar a

materia por este procedemento, presentarse ao "Procedemento de Superación en Proba Global Final", descrito tamén neste mesmo apartado; que se corresponderán coa programación do curso anterior por ser esta a que se lles impartiu, cando cursaron o curso que teñen pendente e realizada segundo a LOMLOE.

- PROGRAMA ESPECIFICO PARA ALUMNADO REPETIDOR DA MATERIA: O alumnado repetidor do curso de 3º da ESO, no que se imparte a materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, si no curso anterior, logran superar esta materia, a cursará igual que o resto dos alumnos deste ano, sen necesidade de aplicar ningún tipo de medidas de atención á diversidade.

- NOS CASOS QUE REPETINDO O CURSO, NO ANO ANTERIOR NON LOGRARA SUPERAR A MATERIA DE EDUCACIÓN PLÁSTICA, VISUAL E AUDIOVISUAL: E este feito fora imputable á falta de traballo e estudo, se solicitará a través do titor, a colaboración de este e dos pais na casa, xa que contando coa información precisa, intentarase facerlle un seguimento e control, de xeito que entregue todas as actividades nas datas fixadas e estude e prepare as probas teórico-prácticas co suficiente tempo de antelación. Cando polo feito no ano anterior non lograra aprobar a materia, e fose imputable a dificultades de diversa índole, se lle aplicarán as medidas de reforzo educativo que sexan necesarias, tendo en conta as dificultades presentadas polo alumno o ano anterior; podendo destacar entre estas medidas: atención individualizada na aula, material de reforzo, metodoloxías específicas, adaptacións nos tempos e nos instrumentos de avaliación, etc.

- APLICACIÓN PERSONALIZADA DO PROGRAMA ESPECÍFICO PARA REPETIDORES DA MATERIA: Segundo as características de cada alumno repetidor da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, de 3º da ESO, se estudarán as medidas de reforzo educativo máis adecuadas, para dar resposta ás necesidades concretas do alumno, tal e como explicamos no apartado anterior.

No caso de que en algún alumno, as medidas de reforzo educativo contempladas no punto anterior, non sexan suficientes para poder dar resposta ás necesidades educativas que presente, será convinte poñerse en contacto co departamento de orientación, de cara a estudar outras medidas máis significativas.

6.2.- MEDIDAS EXTRAORDINARIAS.

6.2.1.-ORGANIZATIVAS:

- ALUMNADO QUE RECIBE APOIO POR PARTE DO PROFESORADO ESPECIALISTA EN PEDAGOXÍA TERAPÉUTICA: No caso de contar na aula de debuxo, con alumnado que reciba apoio por parte do profesorado especialista en pedagogía terapéutica ou en audición e linguaxe; é convinte a principio de curso, obter información sobre as dificultades e necesidades que pode ter este tipo de alumnado, dos citados especialistas así como do departamento de orientación en xeral, de cara a organizar e deseñar as medidas ordinarias e extraordinarias, que poidan ser necesarias con este alumnado na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual de 3º da ESO, en función das súas dificultades e situación persoal e académica.

Para o anteriormente exposto, se terá en conta que a escolarización do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo, rexerese polos principios de normalización e inclusión, e asegurará a súa non discriminación e a igualdade efectiva no acceso e na permanencia no sistema educativo. A súa identificación e valoración e se é necesaria a intervención educativa, realizarase do xeito máis temperán posible. A incorporación tardía dos alumnos ao sistema educativo, por diversas causas, se realizará nas condicións establecidas no currículo galego, e cando presenten un desfasamento no seu nivel de competencia curricular, adoptaranse as medidas de reforzo necesarias.

Ao alumnado con altas capacidades intelectuais, flexibilizarase a impartición de contidos e a adquisición dos obxectivos propios de cursos superiores, así como se lle poderán ampliar ou afondar nos contidos e obxectivos da materia do curso actual. Os plans de actuación, así como o enriquecemento curricular adecuados ás necesidades deste tipo de alumnado, permitirán desenvolver ao máximo as capacidades e terán en consideración o seu ritmo e o estilo de aprendizaxe, así como o do alumnado especialmente motivado pola aprendizaxe.

- GRUPOS DE ADQUISICIÓN DAS LINGUAS (ALUMNADO ESTRANXEIRO): No caso de que exista alumnado estranxeiro, que non coñeza ningunha das linguas oficiais da nosa comunidade autónoma, podería ser axeitado, que o mesmo na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual de 3º da ESO, fose integrado no grupo de referencia, xa que tendo en conta os contidos e a gran carga visual desta materia, podería facilitarlle a comprensión en xeral, así como o seguimento da clase e a axudarlle á adquisición das linguas mencionadas.

GRUPOS DE ADAPTACIÓN DA COMPETENCIA CURRICULAR (ALUMNADO ESTRANXEIRO): Esta medida organizativa non depende directamente do departamento de debuxo nin da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual; pero o que si procurará facer este departamento, cando exista este tipo de grupo, é colaborar nas horas que teña dispoñibilidade horaria, coa participación directa na atención deste alumnado, ca organización do centro determine, para a planificación e organización específica deste grupo.

- OUTRAS MEDIDAS ORGANIZATIVAS:

- ESCOLARIZACIÓN DOMICILIARIA: Nos casos dos alumnos que por distintas cuestións xustificadas, como a necesidade dunha atención educativa hospitalaria ou domiciliaria, segundo o establecido no D.229/2011; e que aplicaranse por prescrición facultativa; debido a unha enfermidade ou lesión, que lle impida ao alumno asistir con regularidade ao centro por un período de tempo prolongado ou ben noutros supostos xustificados nos que teñan unha asistencia a clase irregular; intentárase na medida do posible e sempre que a súa situación o permita, que realicen

todo ou a maioría do traballo programado, inda que sexa dende a súa casa. Tratando de manter contacto o profesor co alumno, se existiran períodos longos de falta a clase: nos casos nos que exista outro profesor proposto pola consellería de educación, para acudir ao domicilio do alumno, e realizáranse reunións periódicas de coordinación co mesmo, de cara a establecer as actividades e probas a facer polo alumno; cando non exista este profesor, esta comunicación e contacto, poderá realizarse ben mediante vídeo-conferencias dende a aula, co programa Cisco Webex Meetings, facilitado pola Consellería de Educación, nas mesmas horas que o seu grupo ten clase ou ben mediante a aula virtual do centro, coa finalidade de mandarlle vídeos explicativos, así como traballos ou probas; ou ben mediante outro alumno que viva cerca do mesmo, o ben dos seus país ou da persoa que estes determinen, de cara a enviarlle, revisarlle e corrixirlle o traballo que faga na casa; si a súa situación o permitirá. Sempre que se poida, intentarase que os exames e probas correspondentes as faga no centro e se non, trataríase de poñerlle algunha proba, que puidera realizar ben a través da aula virtual, na casa, e na que demostrara que domina os contidos mínimos e acada os obxectivos da materia e as competencias clave contempladas na programación. Se a súa situación non lle permitirá a execución dos traballos mencionados durante o curso, sempre tería a posibilidade de facer unha proba final global na que igualmente puidera demostrar que domina os contidos mínimos e acada os obxectivos e as competencias clave e os obxectivos da etapa, contemplados na programación.

- ESCOLARIZACIÓN COMBINADA: Teremos neste caso moi presente as indicacións que para a súa escolarización se nos dean dende o centro especializado, relativas ás características, afectacións, estereotipias e dificultades, así como de cal sexa a mellor forma de tratalo e como orientar o seu proceso de ensino-aprendizaxe e a súa socialización. Tendo en conta esta escolarización e dependendo do horario do grupo no que se integre o alumno, é previsible que das horas de Educación Plástica, Visual e Audiovisual que o grupo teña na semana, unha delas o alumno estará na aula de debuxo co grupo, e segundo as súas características e as necesidades educativas especiais que precise, poderá ser necesario un profesor de apoio na aula, para poder atender as necesidades destes alumnos, así como para que o resto do alumnado do grupo poda ser atendido.

6.2.2.- CURRICULARES:

- ADAPTACIÓNS CURRICULARES NA MATERIA: Consisten basicamente na adecuación dos obxectivos educativos, a modificación ou inclusión de determinados contidos ou saberes básicos esenciais e a consecuente adecuación dos criterios de avaliación e dos seus graos mínimo de consecución, para a adquisición dos obxectivos da materia, en situacións de aprendizaxe específicas e concretas.

- Destinatarios: Alumnado da ESO nas que estas adaptacións lévanse a cabo para ofrecer un currículo equilibrado e relevante aos alumnos con necesidades específicas de apoio educativo. Dentro deste colectivo de alumnos, contéplase tanto a aqueles que presentan necesidades educativas especiais, derivadas de deficiencias de natureza física, psíquica ou sensorial, como aos que posúen un historial escolar e social que produciu "lagoas" que impiden ou dificultan a adquisición de novos contidos.

- Finalidade: Tenderán a que os alumnos alcancen os obxectivos da materia para a súa contribución a adquisición das competencias clave do perfil de saída do alumnado e dos obxectivos xerais da etapa educativa, de acordo coas súas posibilidades.

- Condicións: As adaptacións curriculares estarán precedidas dunha avaliación das necesidades especiais do alumno e dunha proposta curricular específica e realizáranse procurando o máximo desenvolvemento posible das competencias, a avaliación continua e a promoción tomará como referente os elementos fixados nas devanditas adaptacións.

- AGRUPAMENTO FLEXIBLE OU ESPECÍFICO AUTORIZADO NA MATERIA DE EDUCACIÓN PLÁSTICA, VISUAL E AUDIOVISUAL: Por non ser esta materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, unha das que están incluídas para poder facerlles un agrupamento específico, non se contempla este tipo de agrupamento, na mesma.

- ALUMNADO CON FLEXIBILIZACIÓN NA ESCOLARIZACIÓN: Para o alumnado con necesidades educativas especiais, para os que se solicite esta medida, nos cursos da ESO, será preciso manter unha estrita coordinación co departamento de orientación do centro.

- DESCRIPCIÓN DO PROTOCOLO DE COORDINACIÓN CO PROFESORADO QUE COMPARTA CO TITULAR DA MATERIA OS APOIOS OU AS ACIS NA ESO: Como anteriormente se indicou, normalmente esta coordinación nos casos que se precise, será co especialista de pedagogía terapéutica ou co profesor con dispoñibilidade horaria que para casos específicos de algún alumno, preste apoio dentro na aula de debuxo. O protocolo de coordinación, consistirá nunha reunión semanal ou quincenal, segundo as necesidades, para ver a marcha deste tipo de alumnado e coordinar o traballo que o mesmo ten que facer na aula de debuxo co seu grupo-clase, atendido polo profesor da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, ou ben polo profesor de apoio dentro da aula, ou o que teñen que facer na aula de apoio co grupo máis reducido e atendido polo especialista de pedagogía terapéutica. Nestas reunións tamén se fixarán as probas teóricas e prácticas coas que se avaliará a este alumnado e que poñerá e corrixirá o profesor da materia, pero tendo en conta tamén a opinión do profesor de apoio na aula ou do especialista en pedagogía terapéutica, segundo os casos. Cando se precise algunha opinión ou consello do Orientador do centro tamén se lle solicitará que asista á citada reunión.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.1 - A comprensión lectora.	X	X	X	X	X	X
ET.2 - A expresión oral e escrita.	X	X	X	X	X	X
ET.3 - A comunicación audiovisual.					X	X
ET.4 - A competencia dixital.			X	X	X	X
ET.5 - O emprendemento social e empresarial.		X		X	X	
ET.6 - O fomento do espírito crítico e científico.	X	X	X	X	X	X
ET.7 - A educación emocional e en valores.		X			X	X
ET.8 - A igualdade de xénero.	X	X	X	X	X	X
ET.9 - A creatividade.	X	X	X	X	X	X
ET.10 - A educación para a saúde , incluída a afectivo-sexual.					X	X
ET.11 - A formación estética.	X	X	X	X	X	X
ET.12 - A educación para a sustentabilidade e o consumo responsable.	X				X	X
ET.13 - O respecto mutuo e a cooperación entre iguais.	X	X	X	X	X	X

Observacións:

ELEMENTOS TRANSVERSAIS DO CURRÍCULO: Forman parte dos procesos xerais de aprendizaxe do alumnado. Se promoverán prácticas que beneficien a construción e consolidación da madurez persoal e social do alumnado. Os centros incorporarán ao currículo transversalmente elementos como: a) Valores fomenten a igualdade entre homes e mulleres e a prevención da violencia de xénero; prevención da violencia contra persoas con discapacidade, promovendo súa inserción social, e valores do principio de igualdade de trato, respecto e non discriminación por condición ou circunstancia persoal, social ou cultural, evitando comportamentos sexistas e estereotipos discriminatorios. b) Prevención e loita contra o acoso escolar incluídas as prácticas de ciberacoso. c) Prevención e resolución pacífica de conflitos en ámbitos da vida persoal, familiar e social, promoción de valores como a liberdade, a xustiza, a igualdade, a pluralidade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto dereitos humanos, o respecto igual a homes e mulleres, o respecto ás persoas discapacitadas, o respecto ao estado de dereito, a prevención do terrorismo e de todos tipos de violencia. d) Educación para consumo responsable, desenvolvemento sostible, protección ambiental e perigos do cambio climático. e) Desenvolvemento do espírito emprendedor; adquisición de competencias para a creación de modelos de empresas, fomento igualdade de oportunidades e respecto ao emprendedor e ao empresario, promoción da ética empresarial e responsabilidade social corporativa; fomento dereitos do traballador e respecto ao mesmo; actividades para o alumnado que permitan afianzar o emprendemento, a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a solidariedade, a confianza nun mesmo e o sentido crítico. f) Fomento de actitudes de compromiso social, impulsando o desenvolvemento de asociacións escolares no centro e a participación do alumnado en asociacións xuvenís da súa contorna.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
SAIDA DIDÁCTICA-CULTURAL AOS MUSEOS DE BELAS ARTES E AO DA FUNDACIÓN PEDRO BARRIÉ DA MAZA. NA CIDADE DE A CORUÑA.	Saída didáctica-cultural complementaria e extraescolar, en autocar na cidade de A Coruña, para visitar o seu "MUSEO DE BELAS ARTES", para ver as exposicións permanentes que nel teñen: gravados de Goya, pinturas e esculturas dos séculos XVII, XVIII, XIX e XX, galegas, españolas e internacionais. Logo se visitará tamén o "MUSEO DA FUNDACIÓN PEDRO BARRIÉ DA MAZA" para ver as exposicións de arte contemporánea que teñan e participar no seu obradoiro. Nestas visitas tamén se acercará ao alumnado á realidade do feito museístico, distinguindo a vertente clásica e convencional, das exposicións permanentes do Museo de Belas Artes, e outra cambiante, menos convencional, como son as exposicións de arte contemporánea do Museo da Fundación Pedro Barrie de la Maza. Realizando nos dous casos o alumnado a contemplación e deleite das obras artísticas. Intentarase levar a cabo esta saída durante o primeiro ou segundo trimestre do curso.		X	

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
PARTICIPACIÓN EN DIVERSAS ACTIVIDADES-CONCURSO.	Incentivarase ao alumnado para participar nas diversas actividades-concurso, promovidas por entidades publicas ou por entidades e empresas privadas e relacionadas directa ou indirectamente coa materia impartida, facilitando ao alumnado interesado convocatorias, bases e inscricións; para así fomentar a atracción cara á materia e cara a todo o que esta impliquen tanto no mundo da arte plástica, visual e audiovisual, como na que abarca os distintos campos do deseño, e en particular o deseño técnico industrial ou arquitectónico, e relacionar así mesmo os contidos e os obxectivos da materia, co mundo real e coas esixencias da vida cotiá.	X	X	X

Observacións:

A saída extraescolar citada e susceptible de variacións cronolóxicas, en función da dispoñibilidade do centro ou institución a visitar e terá unha duración máxima dunha mañá lectiva. A veces poderá facerse en colaboración con outros departamentos, para reducir o coste da mesma, compartindo autobús, cando sexa necesario.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
1. Se motiva ao alumnado, comunicándolles os obxectivos específicos que se queren conseguir e a finalidade das actividades e situacións de aprendizaxe propostas, para a consecución das competencias clave, partindo dos seus coñecementos previos e relacionando os saberes básicos precisos coas situacións de aprendizaxe reais, informándolles da utilidade e creando expectativas.
2. Se consulta e modifica se é necesario a programación ao longo do curso.
3. Ao programar, se teñen en conta as opcións do contexto e se establecen situacións de aprendizaxe concretas e reais.
4. Se dan a coñecer ao alumnado os elementos da programación: obxectivos e competencias clave da etapa, obxectivos específicos, metodoloxía, criterios de avaliación, saberes básicos e situacións de aprendizaxe.
5. Todas as actividades teñen obxectivos moi claros e se relacionan cos obxectivos específicos mediante os criterios de avaliación da materia, así como cos problemas e cuestións do contorno e da vida cotiá.
6. Se realizan diversas actividades que impulsan o desenvolvemento dos distintos obxectivos da materia en situacións de aprendizaxe concretas e reais.
7. Unha vez terminada a unidade ou o proxecto, se avalía a idoneidade dos recursos e das actividades empregadas no proceso de aprendizaxe.

Metodoloxía empregada
8. Cando se comeza unha unidade didáctica nova, aos alumnos/as se lle explican os obxectivos específicos e competencias clave que se queren desenvolver, as diferentes actividades e situacións de aprendizaxe a realizar, e que criterios de avaliación se lles aplicarán.
9. Se deseñan distintas actividades e situacións de aprendizaxe, para o logro dos obxectivos da materia e das competencias clave e obxectivos da etapa.
10. Se empregan metodoloxías que favorezan o desenvolvemento dunha actitude positiva, persoal e crítica do alumnado e que teñan en conta os seus intereses.
11. Se utiliza instrumentos diversos e claros para avaliar os criterios de avaliación e os obxectivos específicos da materia.
12. Se propoñen actividades e situacións de aprendizaxe que contribúen a aprendizaxe autónoma (busca de información complementaria, traballos, investigacións, proxectos ...).
13. Ao inicio da unidade didáctica ou do proxecto, os alumnos coñecen os obxectivos didácticos, as competencias que se van desenvolver, as actividades que farán e en que situacións de aprendizaxe e como se van desenvolver os instrumentos e os criterios de avaliación.
14. Se utilizan diferentes tipos de probas (autoavaliación, exames escritos, exames orais, traballo individual, traballo en equipo, proxectos).
15. Para avaliar ao alumnado, se valora máis aspectos ca nota final.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
16. Se organiza o grupo clase en grupos para traballar en equipo.
17. Se empregan recursos e materiais variados para a aprendizaxe da materia.
18. As actividades e accións que se propoñen son: diversas, flexibles, inclusivas, fan pensar e fan reflexionar.
19. Na metodoloxía que se aplica se utilizan recursos diferentes aos do libro, como por exemplo as TICs.
Medidas de atención á diversidade
20. Se propoñen metodoloxías diversas, inclusivas e flexibles que permitan éxitos a distintos niveis.
21. En función das características de cada alumno/a, se expoñen tarefas e logros diferentes, ou se utilizan situacións de aprendizaxe diversas e flexibles, que permitan éxitos a distintos niveis.
22. Se pide ao alumnado diferentes producións en función das súas características, ou se utilizan situacións de aprendizaxe diversas e flexibles, que permitan éxitos a distintos niveis.
23. Se dan explicacións individuais cando é necesario.
24. Tanto nos exames como no traballo de aula trabállanse actividades máis fáciles e máis difíciles.
25. Se ten en conta ao alumnado que se afastan da media dos resultados, tanto por riba como por baixo.
Clima de traballo na aula
26. O alumnado é protagonista na clase.
27. Se organiza ben o tempo en clase, por parte do profesor.
28. Como se pasan as horas lectivas (de media): - Dedicase pouco tempo a manter a orde na aula. - Impartindo a teoría e explicacións. - Respondendo a preguntas e fomentando a participación, desenvolvendo prácticas, ... - Valorando ao alumnado de xeito individual ou colectivo.

Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais

29. Se dan pautas de actuación ás familias para que traballen na casa cos seus fillos /as.

30. O profesorado que interven no mesmo nivel ou curso ten un reparto coherente dos contidos e actividades para a adquisición dos obxectivos específicos da materia.

Descrición:

Dentro da avaliación do proceso do ensino e da práctica docente na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual do curso de 3º da ESO, os indicadores de logro citados, serán avaliados cunha escala de catro apartados, correspondendo o 1 a nunca e o 4 a sempre.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Coa finalidade de mellorar os resultados académicos do alumnado, realizarase periodicamente unha revisión da programación didáctica, así como da súa temporalización e dos resultados obtidos polo alumnado, co obxecto de introducir as modificacións necesarias na mesma, para corrixir aqueles desaxustes, formulacións, métodos e procedementos, que nos permitan mellorar os citados resultados académicos do alumnado, na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual do curso de 3º da ESO.

8.2.1. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA:

PERIODICIDADE COA QUE SE REVISARÁ: Sempre que polas circunstancias que sexan, se considere necesario e como mínimo unha vez ao ano, durante o período que vai dende o final dun curso ao comezo do seguinte.

CONTIDOS QUE SEXA PRECISO ENGADIR OU ELIMINAR CON RESPECTO Á PROGRAMACIÓN PREVISTA: No período antes mencionado, analizaranse os elementos que precisaban unha modificación con respecto ao programado o ano anterior, introducíndose tamén na programación do próximo curso.

MEDIDAS QUE SE ADOPTARÁN COMO RESULTADO DA REVISIÓN: Neste apartado haberá que recoller as medidas que se introducirán na programación para o seguinte curso escolar, como consecuencia da revisión feita e xa recollidos nela, os relativos aos da revisión realizado este pasado curso.

8.2.2. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

Así a fin de establecer unha avaliación plena de todo o proceso, que permita a citada revisión, modificación e mellora, avaliarase tamén a programación didáctica, tendo en conta os seguintes indicadores de logro da mesma, todos eles avaliados cunha escala de catro apartados, correspondendo o 1 a nunca e o 4 a sempre. Os aspectos e os indicadores de logro aos que se atenderá, na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual. para 3º da ESO son:

1. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas no curso de 3º da ESO.
2. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.
3. Adecuación da secuenciación dos criterios de avaliación e dos saberes básicos mobilizados, para adquisición dos obxectivos específicos das unidades didácticas do 3º da ESO .
4. Os mínimos para acadar unha avaliación positiva son realistas.
5. Vinculación dos criterios de avaliación, a un instrumento de avaliación e a situacións de aprendizaxe para o desenvolvemento dos obxectivos específicos.
6. Asociación dos elementos transversais a desenvolver coas distintas unidades didácticas a impartir.
7. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.
8. Adecuación da secuencia de traballo na aula.
9. Adecuación dos recursos e materiais didácticos utilizados.
10. Adecuación do libro de texto en papel e do libro dixital.
11. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.
12. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación: autoavaliación, probas, traballos, láminas, proxectos de materia e proxectos multidisciplinares, etc.
13. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dunha avaliación.
14. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.
15. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.
16. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.
17. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, afondamento, etc.
18. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.
19. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.
20. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, e os instrumentos utilizados.
21. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.

22. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.
23. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.
24. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.
25. Os resultados académicos foron os esperados.

9. Outros apartados

1. APORTACIÓNS AO PROXECTO LINGÜÍSTICO, DENDE O DEPARTAMENTO DE DEBUXO.

As directrices desta programación, para o traballo no ámbito exposto, concordarán e se coordinarán co "Proxecto Lingüístico" do centro. O Departamento de Debuxo do centro, na materia que imparte, Educación Plástica, Visual e Audiovisual de 3º da ESO, o fará en Lingua Castelá, e tratará de fomentar a utilización desta lingua en concordancia co Proxecto Lingüístico do centro, tanto na fala cotiá, como no manexo dos libros de texto, dos libros de consulta e na realización das prácticas, así como no resto de material que se utilice. Non obstante, intentarase que o alumnado na medida do posible, entenda e aprenda a terminoloxía propia da materia tamén na lingua galega.

2. APORTACIÓNS AO PROXECTO LECTOR, DENDE O DEPARTAMENTO DE DEBUXO.

As directrices dadas, concordarán e se coordinarán co Proxecto Lector. Se fomentará este coa lectura comprensiva, nos aspectos: - Leerán as unidades e anotarán dúbidas e logo na clase, volven a ler en alto, por quendas, durante as explicacións. - Farán lecturas comprensivas, de textos e imaxes, utilizando linguaxe plástica, visual, audiovisual. Nas lecturas haberá: imaxe, texto e cuestionario para reflexión e relación de contidos. O libro ten: páxinas web, animacións, vídeos, entroncando co plan das TIC, na búsqueda de información. - Consultarán libros técnicos, para reforzo e ampliación, na biblioteca e artigos de internet. - Traballos e lecturas interdisciplinares con outras materias. - Lecturas optativas de libros sobre a materia (relación libros por ciclo da E.S.O.).

3. APORTACIÓNS AO PLAN DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN, DENDE O DEPARTAMENTO DE DEBUXO.

As directrices dadas, concordarán e se coordinarán co Plan das TICs. Se fomentará estas, na aula e na casa, con propostas a realizar e utilizando as TICs como recurso metodolóxico, pedagóxico e ferramenta de ensino-aprendizaxe en actividades individuais e grupais, que estimulen: imaxinación, creatividade, manexo medios audiovisuais, reforzando aprendizaxes O traballo terá dobre vertente: - Traballos fomenten habilidades: buscar, obter, procesar, comunicar información, e transformala en coñecemento. Proposición exercicios: xeométricos, compositivos, plásticos, visuais, audiovisuais, etc. Incorporar habilidades: acceso á información e transmisión e tratamento. - Traballos con programas informáticos: creación artística, deseño gráfico e publicidade, debuxo técnico, creación multimedia e audiovisual.

4. APORTACIÓNS AO PLAN DE CONVIVENCIA, DENDE O DEPARTAMENTO DE DEBUXO.

As directrices dadas, concordarán e coordinarán co Plan de Convivencia. fomentándose o mesmo: educando en valores, propiciando convivencia positiva e capacidade participación responsable no centro e contorna, favorecendo estudo e logro obxectivos académicos e convivencia positiva. Convivencia nos contidos e nas metodoloxías cooperativas e actividades extraescolares, fomenten: prevención conflitos-resolución pacífica, igualdade homes-mulleres, prevención violencia xénero ou contra discapacidade, loita antiterrorista, xenofobia, racismo, loita contra discriminacións. Alumnos pouco motivados estudos, dan conductas negativas, anticiparase a conflitos, e mellora clima convivencia. Cumprimento normas funcionamento e convivencia centro. Colaborarase vixilancia, seguimento, implementación programa acoso escolar.